

HET DAMSPEL

HET MAGAZINE VOOR ALLE DAMLIEFHEBBERS

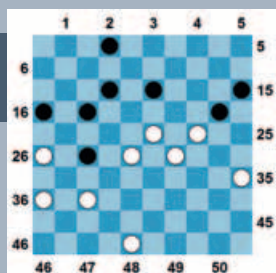
MEI 2012 - 104E JAARGANG NR. 1

ROEL BOOMSTRA

- BRONS OP SPORTACCORD MIND GAMES
- KAMPIOEN VAN NEDERLAND
- TRAIKT MET SIJBRANDS

PROSMAN VALT BLINDRECORD SIJBRANDS AAN *pagina 12*

Boomstra – Valneris 2-0
derde partij Georgiev barrage

Stand na 42. 33-28.
Zwart is overspeeld.

LANDSKAMPIOEN!

Voor de derde keer in haar historie (eerder in 1992 en 2001) won **WITTE VAN MOORT** het Walhalla van de damwereld: de KNDB Ereklasse. Op de uitbundige foto van links naar rechts op de bovenste rij: Casper Remeijer, Andrei Kalmakov, Gilles Salomé, Boudewijn Derkx, Edwin Twiest, Thomy Mbongo, Mark Podolski (achter bloemen), voorzitter Bennie Hessing en Bert Aalberts. Op de onderste rij van links naar rechts: Andrei Tolchikov, Marino Barkel (met foto van clubicoon Johan Huls in de hand), Gerbrand Hessing, Frerik Andriessen, Martijn Rentmeester, Ben Provoost en Niek Kloppenburg. Alleen Alexander Schwarzman ontbreekt op de foto.

MARTIJN VAN IJZENDOORN JEUGDDAMMER VAN HET JAAR

Tijdens de Nationale Jeugddamdag in Harderwijk werd Martijn van IJzendoorn gehuldigd als Nationaal Jeugddammer 2011. Martijn had van de jury duidelijk de meeste punten gekregen bij deze verkiezing. Vooral zijn resultaten, Nederlands kampioen, Europees kampioen en Wereldkampioen bij de aspiranten gaven hierbij de doorslag. Maar ook op de andere criteria gedrag, schoolprestaties, deelname aan de trainingen en uitstraling in de pers scoorde Martijn goed. Naast een grote beker kreeg de winnaar een bedrag van 500 euro dat hij vrij mag besteden. De nationale jeugddamprijs is een particulier initiatief dat betaald wordt uit de opbrengst van de verkoop van K&K/KNK boekjes. De jury bestaat uit een tiental jeugdleiders en -trainers uit geheel Nederland.

COLOFON

HET DAMSPEL

officieel orgaan van de KNDB

104e jaargang nr. 1, mei 2012

Inleverdatum kopij volgend nummer:

25 MEI 2012

Uw toernooi in Het Damspel?
Neem contact op met de redactie.

DAMNOTATIE

01	02	03	04	05
06	07	08	09	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25
26	27	28	29	30
31	32	33	34	35
36	37	38	39	40
41	42	43	44	45
46	47	48	49	50

Er wordt alleen op de donkere velden gedamd. Elk donker veld heeft een nummer, zie hierboven. Zwart begint op de velden 1 t/m 20 en wit op 31 t/m 50. De cijfers in dit blad verwijzen naar de donkere velden. Met 26-21 bedoelen we dat de schijf van veld 26 naar veld 21 schuift. En 29x20 betekent dat de schijf van veld 29 een schijf slaat en terechtkomt op veld 20.

www.kndb.nl • damspel.kndb.nl

Redactie

Marcel Kosters en
Martijn van der Klis
hetdamspel@kndb.nl

Vaste medewerkers

Leo Aliar, Johan Bastiaannet,
Fred Ivens, Ton Sijbrands,
Gep Leeftang, Wim van
Mourik, Leen de Rooij,
Harry de Waard, Herman van
Westerloo, Andreas Kuyken,
Nico Konijn, Erik van de
Weerdhof, Gerard Kolsloot,
Frits Luteijn, Bert Dollekamp,
Paul Visser

Bonds bureau/ Redactieadres

Bondsdirecteur: Arjan de Vries
Landjuweel 62,
3905 PH Veenendaal
Postbus 326,
3900 AH Veenendaal
Telefoon: 0318-581288
Fax: 0318-559348
(ledenadministratie)

bonds bureau@kndb.nl

Postbank 140731
Rabobank 16.11.61.588 t.n.v.
Penningmeester KNDB
Post voor het bestuur via het
Bonds bureau

Abonnement

€ 20,00 per jaar.
Het Damspel wordt onder alle
leden van de KNDB verspreid.
Abonnees zijn lid van de
KNDB.
For subscription rates abroad
please contact bonds bureau@
kndb.nl
Pour les tarifs d'abonnements
à l'étranger veuillez contacter
bonds bureau@kndb.nl
Het Damspel is ook
verkrijgbaar in braille. Voor
informatie: CBB, 0341-565477

Bonds bureau FMJD

Orteliusstraat 147/hs
1057 AX Amsterdam
020-6167402

WCDA

G.J. van der Werff,
Burg. Bickerstraat 53
1111 CA Diemen
020-6994090

Kring voor Damsproblematiek

Krijn Hemminga
Saltshof 2013
6604 ER Wijchen
024-3230016
krijnh@gmail.com

NVGD

M. Zandbergen
Fluessen 38
8032 MK Zwolle
038-4551978

Vormgeving

Graficelly, Reeuwijk

Druk

BDU, Barneveld

Van de redactie

Het zal de trouwe lezers van ons bondsorgaan zijn opgevallen dat nummer 4 van de jaargang 2011 niet is verschenen. Dit heeft te maken met de beschikbaarheid van ondergetekende. Het bestuur heeft besloten HD4-2011 te laten vervallen. Wel heeft elk lid aan het eind van het jaar het KNDB jubileumboek ontvangen. Het eerste nummer van 2012 heeft eveneens vertraging opgelopen, maar vanaf het volgende nummer is voorzien in een uitbreiding van de redactie, zodat Het Damspel weer volgens schema zal verschijnen. Voor dit nummer heb ik er mede om de verschijning niet verder te vertragen voor gekozen enkele onderwerpen niet mee te nemen. Het is de bedoeling dit met het verschijnen van HD02 zo goed mogelijk recht te trekken, een voorbeeld hiervan zijn de WK's jeugd en het NK Algemeen.

Ik bied de lezers en medewerkers van HD mijn excuus aan voor het ongemak.

Marcel Kosters

(waarnemend) redacteur

Het KNDB-lidmaatschapsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december. Aanmelden als lid kan op elk moment van het jaar. Uw lidmaatschap eindigt op 31 december van het jaar waarin u als lid wordt afgemeld. Nieuwe leden (= leden die in het afgelopen jaar nog geen KNDB-lid voor deze vereniging waren) betalen voor de rest van het kalenderjaar waarin zij lid worden een gereduceerde contributie van 5 euro. Dit welkomstarief geldt zowel voor jeugdleden als voor senioren. De normale contributiebedragen per jaar zijn: • voor senioren € 35 • voor junioren € 25 • voor aspiranten € 20 • voor pupillen en welpen € 15.

SportAccord
Mind Games

pag
08

Interview
Erno Prosman

pag
12

Interview
Boomstra en Sijbrands

pag
16

pag
30

INHOUD

TOERNOOIEN

KNDB-competitie	2
SportAccord Mind Games	8
Schooldammen	
Friesland	33
World Cup 64	25

RUBRIEKEN

Partij-analyse	14
Over de toekomst	18
Problematiek	20
Vuurwerk	21
Zetjeschrap	22
Eindspel	24
Kuyken	25
Personalia	26
Fries Dampen	29
Strategie	32
Damkalender	33
Panorama	34

INTERVIEWS

Erno Prosman	12
Boomstra en Sijbrands	16

OVERIGE

Jeugddammer van het jaar	4
London Eye	5
Spelenderwijs	6
Partenariat	20
DamZ.nl vernieuwd	30
KNDB Jubileumboek	36

LONDON EYE

Op 17 november speelden jeugdwereldkampioen Roel Boomstra (rechts) en Europees studentenkampioen Jasper Lemmen enkele demonstratiepartijen in het London Eye. In een gondel verderop bestreden wereldkampioene Tamara Tansykkuzhina en bronzen medaille winnares Viktoriya Motrichko elkaar eveneens voor het oog van de camera. Schaken, go, bridge en Chinees schaak waren ook vertegenwoordigd. Andere mensen op de foto van links naar rechts: de Braziliaanse strategie consultants Felipe Portugal en Alda Marina Campos en FMJD-vertegenwoordiger Marcel Kusters. Het evenement was in samenwerking met de FMJD georganiseerd door de Mind Sports Partners, een organisatie die duplicate poker als denksport promoot. Foto: Marina Fernandes de Oliveira.

我参与,我锻炼,我健康,我快乐!

Spelenderwijs

Dinsdagochtend 20 december: de jongens en meisjes van de Huayuan kleuterschool in Jiangsu hebben een witte of een zwarte schijf gekregen en staan om het levensgrote dambord. Dan begint de muziek en dansen zij met de juf om het bord. Oei, de muziek stopt! Nu vlug op een donker veld gaan staan en de eerste spelregel is geleerd. De volgende regel legt de sportieve juf net uit: er wordt schuin vooruit geschoven.

FOTO MET DANK AAN XIA LU VAN CHINA QIYUAN.

NIEUWE TOERNOOIFORMULE SLAAT AAN

Brons voor Boomstra op SportAccord Mind Games

FOTO'S JACEK PAWLICKI

Rima Danileviciene legt namens de arbiters een eed af.

Alexander Schwarzman en Harry Otten op bezoek bij de RDFZ Xishan School voor high potentials.

De FMJD had oud-wereldkampioen Alexander Schwarzman uitgenodigd om als ambassadeur van de damsport op te treden. Schwarzman verzorgde dagelijks simultaans op scholen en bij de Games zelf, zoals hier.

Landgenoot Roel Boomstra (19) maakte grote indruk door op de eerste Sport Accord Mind Games liefst vijf collega grootmeesters omver te kegelen en de bronzen plak te veroveren.

Pal naast het Vogelnest in Beijing organiseerde SportAccord in samenwerking met de FMJD van 9 tot en met 16 december dit prestigieuze evenement. Hoofdsponsors Samsung en Rado tekenden voor een prijzenfonds van 90.000 dollar.

Inmiddels is bekend dat de tweede editie van 12 tot en met 19 december ook in Beijing is en dat het de bedoeling is om de edities van 2013 en 2014 eveneens in Beijing te laten plaatsvinden.

De bijzondere toernooiformule is een idee van FMJD-president Harry Otten. In antwoord op de hoge remisemarge in de absolute top introduceerde Otten een systeem waarbij iedere ontmoeting in een beslissing eindigt. Samengevat betekent winst in een reguliere partij 12-0. Eindigt deze partij in een puntdeling, dan volgt aansluitend een rapid partij waarbij winst 9-3 waard is. In geval van remise betekent winst in de daarop volgende blitz partij een 8-4 overwinning. Als er daarna nog een Georgiev-Lehman blitz barrage nodig is kan er met 7-5 gewonnen worden. In de Georgiev-Lehman barrage moeten de spelers met een totale bedenktijd van vijf minuten net zo veel partijen spelen als nodig is om tot een beslissing te komen. Om te voorkomen dat zij op de klok verliezen krijgen de spelers per gedane zet twee seconden bedenktijd erbij. De (internet)toeschouwers werden dan ook dagelijks vergast op spectaculaire barrages. Bovendien was het mannentoernooi van een extra spanning brengende play-off voorzien. HD geeft een impressie en verwijst voor de techniek naar Hoofdlijn.

In een (blitz)partij uit één stuk verslaat Roel Boomstra de Russische grootmeester Alexander Getmanski en eist de bronzen medaille voor zich op. Arbitr Rima Danileviciene kijkt toe.

MANNEN GROEP 1

Nr	Naam	Land	Titel	Rating	1	2	3	4	5	6	Wedstr	Puntn
1	Alexander Georgiev	ru	gmi	2439	X	9	12	12	9	9	5	51
2	Alexander Getmansky	ru	gmi	2375	3	X	8	9	7	9	5	36
3	Dul Erdenebileg	mn	gmi	2306	0	4	X	4	9	12	5	29
4	Roberts Misans	lv	mi	2344	0	3	8	X	9	9	5	29
5	Pim Meurs	nl	gmi	2374	3	5	3	3	X	8	5	22
6	Zhou Wei	cn		2001	3	3	0	3	4	X	5	13

MANNEN GROEP 2

Nr	Naam	Land	Titel	Rating	1	2	3	4	5	6	Wedstr	Puntn
1	Guntis Valneris	lv	gmi	2399	X	5	3	9	8	12	5	37
2	Roel Boomstra	nl	gmi	2380	7	X	7	7	9	5	5	35
3	Jean-Marc Ndjofang	cm	gmi	2352	9	5	X	7	3	5	5	29
4	Ainur Shaibakov	ru	mi	2302	3	5	5	X	9	5	5	27
5	Allan Silva	br	gmi	2266	4	3	9	3	X	7	5	26
6	Murodullo Amrillaev	ru	gmi	2358	0	7	7	7	5	X	5	26

VROUWEN

Nr	Naam	Land	Titel	Rating	1	2	3	4	5	6	7	8	Wedstr	Puntn
1	Volha Fedarovich	by	mif	2254	X	9	4	12	8	4	12	12	7	61
2	Zoja Golubeva	lv	gmif	2356	3	X	9	5	5	9	12	12	7	55
3	Darya Tkachenko	ua	gmif	2336	8	3	X	12	12	4	7	9	7	55
4	Matrena Nogovitsyna	ru	gmif	2312	0	7	0	X	7	12	9	12	7	47
5	Tamara Tansykkuzhina	ru	gmif	2344	4	7	0	5	X	9	9	9	7	43
6	Viktoria Motrichko	ua	mif	2254	8	3	8	0	3	X	3	9	7	34
7	Nina Hoekman	nl	gmif	2348	0	0	5	3	3	9	X	3	7	23
8	Alatenghua	cn		2074	0	0	3	0	3	3	9	X	7	18

Semifinales:

Voor plaats 1-4

A. Georgiev – R. Boomstra 12-0

G. Valneris – A. Getmansky 8-4

Voor plaats 5-8

J.M. Ndjofang – R. Misans 9-3

A. Shaibakov – Dul Erdenebileg 8-4

Voor plaats 9-12

Zhou Wei – Alan Silva 5-7

P. Meurs – M. Amrillaev 9-3

Finales:

Eerste plaats

G. Valneris – A. Gerogiev 5-7

Derde plaats

R. Boomstra – A. Getmansky 8-4

Vijfde plaats

J.M. Ndjofang – A. Shaibakov 8-4

Zevende plaats

R. Misans – Dul Erdenebileg 9-3

Negende plaats

Alan Silva – P. Meurs 0-12

Elfde plaats

Zhou Wei – M. Amrillaev 0-12

Televisie commentator Alexander Presman met studiogast Nina Hoekman in actie.

Het goud (!) winnende Nederlandse bridgeteam was dagelijks te vinden in de damzaal. Hier inspecteren zij met Pim Meurs de regiekamer voor de televisie uitzending van het dammen. De SportAccord Games werden vier uur per dag live gedistribueerd via (sport)zenders verdeeld over vier continenten. Ondermeer CNN besteedde kort aandacht aan de Games. Via de website waren de duels tot en met de Georgiev-Lehman barrages live te volgen. DGT Projects, Paul van de Veen, Marcel Kusters, Wieger Wesselink, Huub van de Wetering, Hendrik Veenstra, Jelle Wiersma en Alexander Presman waren verantwoordelijk voor de hiervoor ingezette techniek.

Charmante acts bij de openingsceremonie.

Andrejs Cehanovics uit Letland won het eerste SportAccord online toernooi op <http://damserver.kndb.nl>. Zijn prijs was een geheel verzorgde reis naar de SportAccord Games in Beijing. Op de foto wordt hij gefeliciteerd door SportAccord president Hein Verbruggen.

De medaillewinnaars van links naar rechts: Darya Tkachenko, Roel Boomstra, Zoja Golubeva, Guntis Valneris, Alexander Georgiev en Volha Fedarovich.

Viktoria Motrichko bezoekt de ter gelegenheid van de Games ingerichte dam-expositie.

Toernooidirecteur Jacek Pawlicki met een jonge damfan.

AANVAL OP WERELDRECORD BLINDSIMULTAANDAMMEN

Erno Prosman: "De hersenen kunnen een hele hoop!"

DOOR FRISO FENNEMA

6 EN 7 JULI
IN HET NIEUWE
STADHUIS VAN GOUDA

«Mijn belangrijkste doel is dat het een goede dag voor de damsport wordt. Ik wil vooral goede partijen spelen, het record halen is secundair»

„Hé, wat is er daar gebeurd?” Vol ongeloof staart Erno Prosman naar het scherm van zijn laptop. Op dat scherm staan de live-partijen van de achtste ronde van het Nederlands Kampioenschap. Razendsnel gaan de ogen van Prosman van de ene stelling naar de andere, waarna hij even zo snel terugkeert naar het aanrecht om de kookopdrachten van zijn vrouw Linda uit te voeren. Ondertussen blijft hij zijn bezoeker 'blind' bestoken met analyses van de NK-partijen. Het woordje blind zal nog vaak vallen op deze regenachtige Paas-avond. Twee dagen eerder speelde de inwoner van Delft een oefenblindsimultaan tegen vijftien tegenstanders. De oefensessie maakt onderdeel uit van het plan van Prosman om op 6 en 7 juli in het nieuwe stadhuis van Gouda het wereldrecord blinddammen te heroveren op Ton Sijbrands. Het record staat op 28 tegenstanders. Prosman heeft lef en wil het nieuwe record naar 30 tillen. Dat het geen slag in de lucht is, bewees hij vier jaar geleden. Toen nam hij ook al bezit van het wereldrecord door een simultaan met 27 opponenten met goed gevolg (score van boven de 70%) af te leggen.

De eerste vraag die natuurlijk opkomt is waarom iemand zich laat opsluiten in een klein kamertje om daar ongeveer 24 uur later geradbraakt en met gepijnigde hersenen weer uit te komen. **Wat is er leuk aan blinddammen?** Prosman slaakt een diepe zucht. „Aan het blinddammen zelf is niet veel leuks. Het is de uitdaging, de kick. Misschien is het ook eergevoel. In 1996 werd ik Nederlands kampioen, een logische vervolguiting is wereldkampioen proberen te worden. Maar, dan moet je zoveel trainen, daar heb ik geen zin in en geen tijd voor. Zo'n recordpoging als in juli geeft mij een enorme kick

en het kost weinig tijd.” De voorbereiding van Prosman is minder uitgebreid dan vier jaar geleden. Toen genoot hij van een sabbatical. Dat kan nu niet, twee weken vrij moet voldoende zijn om het hoofd leeg te maken. Daarnaast helpt de ervaring van de vorige keer: „In 2008 was alles onbekend. Waar liggen mijn grenzen, hoe reageer ik 's-nachts?” Volgens Linda leeft haar partner nu een stuk meer ontspannen toe naar deze recordpoging dan vier jaar geleden. Desondanks was de eerste oefensessie in Heerhugowaard geen groot succes. Tegen vijftien tegenstanders haalde de speler van Damlust Gouda weliswaar een +5-score, maar dat is iets onder de vereiste 70%.

Moeten jouw fans zich zorgen maken?

„Nee hoor, ik ben niet ongerust. Ik heb een fantastisch organisatiecomité om me heen en zal uitgerust aan de start verschijnen. In Heerhugowaard was ik in het begin niet goed gefocust. Ik heb toen wat fouten gemaakt, dat moet beter, maar in veel partijen heb ik kansen gecreëerd. Daarnaast ben ik beter omgegaan met verliespartijen. Ik begon met twee nederlagen, dan vrees je toch even dat alles in de soep loopt. Gelukkig kon ik me goed herpakken. Of ik het in juli haal, weet ik niet zeker. Ik ben realistisch, bij 27 partijen was het ook behoorlijk spannend, dat zal nu niet anders zijn. Als ik deze recordpoging drie keer doe, zal ik het twee keer halen en één keer niet. Mijn belangrijkste doel is dat het een goede dag voor de damsport wordt. Ik wil vooral goede partijen spelen, het record halen is secundair. Als ik goed speel is de kans dat ik slaag natuurlijk groot. Met goed spelen bedoel ik een juiste opzet van een partij, kansen creëren en geen domme fouten maken. Over het resultaat van

de vorige recordpoging was ik tevreden, maar ik heb niet goed gespeeld." Als Prosman gevraagd wordt naar zijn beste blinddamprestatie pakt hij het fraaie blauwe boek 'Delfts Blind' over de blindsimultaan in 2008 en begint enthousiast te bladeren. „Kijk hier, de partij tegen Aart Walraven was erg goed, en de partij tegen Cor Boot was een technisch nette pot. Ik kan het meest genieten van een knap staaltje rekenwerk, zoals tegen Bram Doeves of een eindspelletje, bijvoorbeeld tegen Auke Zijlstra."

Een vol etmaal dammen op de tast. Hoe kan een mens dat volhouden en rond de 1500 keer de juiste notatie doorgeven? Volgens Prosman is de onzekerheid de grootste tegenstander van de blinddammer. „Als dammer streef je naar perfectie. Je moet vertrouwen op je geheugen, en toch weet je nooit zeker of de stelling in je hoofd klopt met wat op het bord staat. **Of er een grens is aan het aantal blindpartijen?** Niet zozeer om stellingen op te slaan. De grens zit in de tijd en het kunnen vasthouden van de concentratie." Prosman schat in dat, afgaande op de uitslagen in de blindsimultaans, zijn speelkracht in rating tijdens het blinddammen tussen de 1300 en 1350 ligt. „Tijdens de recordpoging speel ik op resultaat. Je mag niet teveel verliezen. Bij een 1-op-1 blindpartij zal mijn speelkracht niet veel verschillen met een gewone partij, ergens in de 1400 denk ik." Met een grote grijns: „Als ik blind sneldampartijtjes van vijf minuten speel tegen Erik Hoogendoorn, nou dan heeft Erik het best lastig.."

Je neemt pauzes van soms een half uur. Ben je niet bang dat er dan gaten in je geheugen ontstaan?

„Nee, dat is geen probleem. Als ik na zo'n pauze een naam van een tegenspeler hoor, dan kan het even duren voordat de stelling terugkomt, maar als ik de openingzetten reconstrueer dan heb ik zo de goede stand voor ogen. Ik heb weleens lekker fris gedoucht tijdens een pauze of een interview gegeven aan TV-West. Alleen slapen lijkt me geen goed idee. En uitgebreid eten doe ik ook niet tijdens de simultaan. Je kunt best 24 uur zonder maaltijd. Hooguit wat druivensuiker. En, gevulde koeken. Toeval... Sijbrands eet ook gevulde koeken tijdens zijn recordpogingen." Bij de komende recordpoging in Gouda zal de organisatie 'Brein in Beeld' een nevenprogramma verzorgen over de werking van het brein. Prosman is altijd al geïnteresseerd geweest in filosofie en psychologie in relatie tot het damspel, maar door het blinddammen zeker ook in het geheugen. „Ik heb dat boek gelezen van Joshua Foer, Het Geheugenpaleis, en vraag me af of ik onbewust ook dergelijke trucs hanteer. Geweldig toch, dan vertelt Foer over de Chinees Lu die door te associëren 40.000 cijfers van het getal pi kan onthouden! Mijn moeder daarentegen vindt het eng wat ik doe. Die is bang dat ik een hersenbloeding krijg, maar dat is medisch onmogelijk. Hooguit ben ik na afloop van zo'n simultaan niet echt aanspreekbaar. Al die partijen zweven dan door je hoofd. Het duurt dagen voordat je weer helemaal op aarde bent."

Helpt blinddammen je ook bij 'gewoon dammen'?

„Nou, niet echt volgens mij. Misschien dat het voorstelingsvermogen beter wordt, maar meer ook niet. Het viel me op dat ik na de vorige recordpoging meer moeite had met gewone partijen. Ik speelde eigenlijk best belabberd,

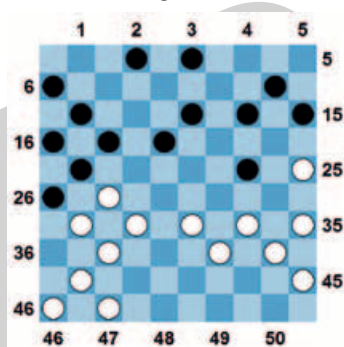
beetje slapjes. Misschien omdat ik gemakzuchtig was geworden door het vele oefenen tegen spelers met een lagere rating."

Aan het eind van het gesprek werpt Prosman nog een blik op de NK-partijen. „Bizar, Wijker stond toch hartstikke goed, hoe kan Van Berkel dat nu nog gewonnen hebben?" Linda gevat: „Speel dan zelf mee." Dat lijkt Prosman geen goed idee. „Dat kost me teveel tijd." Zijn uitdaging ligt momenteel bij het blinddammen. „De recordpoging moet een mooie dag worden voor het dammen, met positieve publiciteit. Wat we gaan laten zien is dat de mens tot veel meer in staat is dan je denkt. De hersenen kunnen een hele hoop!"

Dit is het middelste deel van een drieluik over de veelbewogen partij Georgiev-Sjaibakov uit het Russisch kampioenschap 2011. In de eerste aflevering waren we bij de volgende stelling gebleven:

Diagram 1

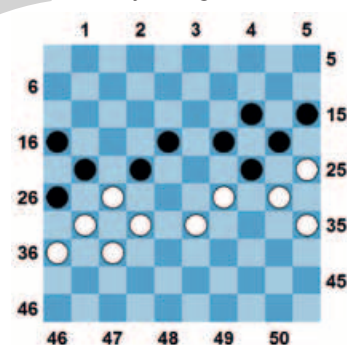
De geladen diagramstand, waarin Georgiev zojuist met 26.36-37 een "Naamloos Skelet" op het bord heeft gebracht, geeft naar mijn smaak het belangrijkste moment van de hele partij weer. Sjaibakov speelde namelijk het foutieve 26...3-9 en kwam pas - naar ik zo vrij ben te veronderstellen - ná Georgievs 27.34-30!! tot de ontdekking dat hij zich om tactische redenen niet meer op het strategische veld 24 kon handhaven. Immers: zowel op 27...13-19? als op 27...2-8 28.30x19 13x24? combineert wit met het geniepige 28/29-32-28! en 29/30.37-32 naar dam. De zwartspeler koos dus voor 27...2-8 28.30x19 14x23 (29.39-34!) en beging vervolgens, zij het in tóch al inferieure stelling, een nieuwe fout (welke - dat laat ik u volgende keer zien), waarna Georgiev naar een probleemloze winst kon afwikkelen.

En dát terwijl het er in de diagramstand zo veelbelovend uitzag voor Sjaibakov, die - zoals ik in de vorige aflevering schreef - voor zijn eerste 26 zetten juist niets dan lof verdiende. De jonge Rus kon zijn voordeel echter alleen maar vasthouden - en ik geef toe dat dit wellicht niet heel erg voor de hand lag - door ook zélf een (klaverblad-)opsluiting van zijn linkervleugel aan te bieden en het op een frontale botsing aan te laten komen. Dat kon in twee verschillende 'zettingen', te weten in een 14x14-stand (bijvoorbeeld 26...15-20 27.34-30 13-19 enz.), of in de 13x13-stand die na de afruil van 30 tegen 13 zou ontstaan, bijvoorbeeld 26...17-22 27.34-30 2/3-8 28.30x19 13x24 29.40-34 8-13 gevolgd door 30...15-20/13-19 enz. Dat zwart op die manier - zoals ik de vorige keer beweerde - "naar een vrij zeker gewonnen stelling

[kan] toespelen", is mogelijk nèt iets te kort door de bocht. Maar het staat vast dat wits damleven aan een zijden draadje zou hebben gehangen.

Om echter beter te kunnen begrijpen wat er precies aan de hand is, wil ik eerst in het algemeen iets opmerken over het door mij beoogde speltype. Daartoe brengen we - om te beginnen - de 14x14-stand terug tot de veel overzichtelijker 10x10-stand die in het volgende diagram wordt afgebeeld:

Analyse diagram 1

Voor alle duidelijkheid: dit is een puur *hypothetische* situatie. Zo hééft deze symmetrische stelling zich nog nooit in de praktijk voorgedaan, zij zál zich waarschijnlijk ook niet zo gauw voordoen, en het is al helemaal uitgesloten dat zij ooit in Georgiev-Sjaibakov had kunnen optreden. Desondanks heb ik gemeend de lezer deze 'verzonnen' stelling voor te moeten leggen, omdat zij op even simpele als instructieve wijze laat zien waar het in dit speltype om gaat. Of - nauwkeuriger geformuleerd - welke factoren in dit speltype van belang kunnen zijn.

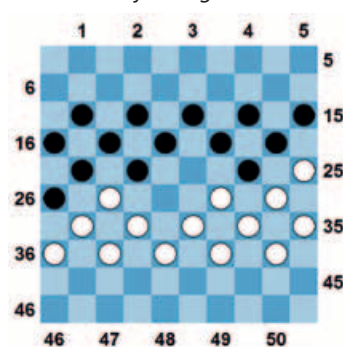
Een van de aspecten die een rol spelen, is namelijk de *tempoverhouding*. Natuurlijk dient iedere situatie op haar eigen merites te worden beoordeeld. En natuurlijk zal ook veel, heel veel zelfs afhangen van de vraag of de spelers hun 'achterland' zodanig hebben weten in te richten dat zij van de actie 29-23 of 22-28 niets te vrezen hebben. Maar dit gezegd zijnde, lijkt het allerm minst overdreven te stellen dat een *achterstand*-in-ontwikkeling over het algemeen een (groot) voordeel zal blijken te zijn. En als het stellingen met *gelijke* tempoverhoudingen betreft, is - alweer: over het algemeen - die speler het gelukkigst die de názet heeft!

Dit laatste aspect wordt door de stand van het tweede diagram treffend geïllustreerd. Die speler die aan zet is, kan het namelijk al

na drie zetten opgeven! Wit aan zet bijvoorbeeld verliest na 1.33-28 24x33! 2.28x39 20-24! 3.39-33/34 15-20! +. Omgekeerd zou zwart aan zet verliezen door 1...18-23 2.27x18! 23x12 3.31-27! 12-18/17 4.36-31! +.

Nu zal de kritische lezer tegenwerpen dat dit een wel erg grove, haast demagogische versimpeling van de werkelijkheid is. Helemaal mee eens. Toch zou dat tempo-aspect ook in Georgiev-Sjaibakov wel degelijk van belang kunnen zijn. Om duidelijk te maken wat ik bedoel, schotel ik u een nieuwe symmetrische stelling voor, ditmaal niet een 10x10- maar een 14x14-stand. En hoewel het ook nu een hypothetische situatie betreft, kan het beslist geen kwaad te bedenken dat deze stelling slechts op één enkel onderdeel verschilt van een positie die daadwerkelijk in Georgiev-Sjaibakov had kunnen ontstaan!

Analyse diagram 2

Ook hier geldt dat de speler die de vóórzet heeft, de klos is. Met wit aan zet zou er volgen 1.29-23 19x28 2.30x10 (ook na 2.30x8 12x3 3.32x12 21x41 4.12x21 16x27 5.36x47 26x37 heeft hij weinig tot niets meer te hopen) 2...15x4 3.25x14* 13-19! 4.14x23 (op 4.32x23 wint zwart met 4...21x41! 5.36x47 19x10! een schijf en de partij) 4...28x19 en ondanks zijn (overigens zeer tijdelijke) materiële achterstand gaat zwart overtuigend winnen. Bijvoorbeeld 5.33-29 19-23 6.38-33 23-28 7.32x23 21x41 8.36x47 26x37 9.23-19 22-27 10.19-14 27-31 11.29-24 31-36 12.24-20 37-41 13.20-15 41-46 14.15-10 4x15 15.14-9 17-21!, waarna (ook) damhalen op 3 is uitgeschakeld door 16...21-26! (17.3x6) en 17...18-22 +. Zou in de laatste diagramstand niet wit maar *zwart* aan zet zijn, dan zou ditzelfde scenario er (zonder de subvarianten van zo-even) als volgt komen uit te zien: 1...22-28 2.32x23 21x41 3.36x47 26x37 4.38-32! 37x28 5.23x32 en nu bijvoorbeeld dus 5...18-22 6.32-

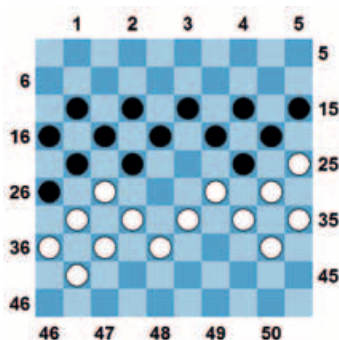
28 13-18 7.28-23 19x28 8.30x10 15x4 9.25x14 28-32 10.29-24 32-37 11.24-20 22-27 12.20-15 27-31 13.14-10 31-36 14.10-5 36-41 15.47x36 37-42 16.34-30! met een voor wit gewonnen eindspel.

Met andere woorden: behalve in een 10x10-stand kan het tempo óók in een 14x14-stand een grote, soms zelfs allesbeslissende rol spelen. Maar hoe is het, zal de lezer zich met allengs stijgende nieuwsgierigheid afvragen, in Georgiev-Sjaibakov met de tempoverhouding gesteld? Welnu. Als gevolg van alle ruilen die tot dusver in deze partij hebben plaatsgevonden (driemaal een 1x1 waarmee zwart 2 tempi won, eenmaal een 1x1 waarmee wit 2 tempi won, en eenmaal een 2x2 waarmee zwart 3 tempi verloor), kijkt wit in de eerste diagramstand tegen een *achterstand*-in-ontwikkeling van 1 tempo aan. Dat betekent dus, zo zou men althans kunnen menen, dat Georgiev in vastloop-varianten precies het goede tempo, want de názet heeft! Waarom had Sjaibakov dan tóch op een clash moeten aansturen?

Het antwoord op die vraag schuilt in een stellingsaspect dat het belang van de tempi ver overstijgt. Anders namelijk dan bij de twee 'verzonnen' stellingen hierboven het geval was, is er bij Georgiev-Sjaibakov niet echt van een *symmetrische* structuur sprake. Natuurlijk: Georgievs stand vertoont op zoveel punten overeenkomsten met die van Sjaibakov, dat men met een gerust hart van een 'similaire' positie mag spreken. (Tussen aanhalingstekens, want 'similaire' schijnt geen echt Nederlands woord te zijn. Niettemin zal ik het tot mijn laatste snik in ere houden, omdat Piet Roozenburg er in zijn publicaties - zoals het boek over het WK 1948 - zo'n veelvuldig gebruik van placht te maken.) Maar wie de linkervleugel van Georgiev met de linkervleugel van Sjaibakov vergelijkt, ziet meteen wat ik bedoel: met de opsluiting van Georgievs linkervleugel is een volle schijf méér gemoeid! Die 'extra' schijf op 41 of 46 brengt enerzijds met zich mee dat wit elders op het bord materiaal te kort komt en met een ernstige verzwakking van zijn 'achterland' geconfronteerd wordt. Anderzijds maakt dat over-tollige stuk het wit onmogelijk zijn tempi optimaal uit te spelen: zijn onderste schijf blijft - uiteindelijk - op veld 41 steken, op de *tweede rij* dus, terwijl we hem allemaal zo graag een verblijf op de *derde rij* hadden gegund!

De kans was daarom groot geweest dat Georgiev, voor wie de (gewonnen) stelling van het derde diagram in werkelijkheid volstrekt onhaalbaar is, in de stelling van het vierde diagram verzeild zou zijn geraakt:

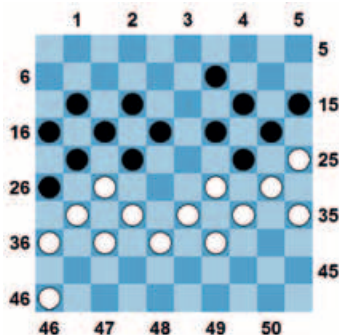
Analyse diagram 3

En deze stelling, die vanuit het eerste diagram bijvoorbeeld via 26...15-20 27.34-30 13-19 28.39-34 10-15 29.34-29 2-8 30.40-34 8-12 31.45-40 17-22 32.41-36 11-17 33.47-42 6-11 34.42-38 3-8 35.46-41 8-13 tot stand kan komen (maar er zijn diverse zettenreeksen mogelijk die de lezer desgewenst ook zelf kan bedenken), laat wit juist zonder enige hoop. Na het gedwongen 36.29-23 19x39 37.30x8 (nog het beste) 37...39x30 38.25x34* 12x3 (39.38-33*) staat hij, bij een nog altijd vreselijke linkervleugelsluiting, een volle schijf achter...

Nu gebiedt de eerlijkheid te erkennen dat wit zich in dit laatste voorbeeld bepaald pover gevoerd heeft. Dat wil zeggen: het prijsgeven van de controle over veld 39 (28.39-34) reduceerde zijn toch al geringe overlevingskansen tot praktisch nul. Hardnekkiger is een opstelling waarbij veld 39 bezet blijft en zwart langer met de actie 29-23 rekening moet houden. Al kan een dergelijke speelwijze wit evenmin garanderen dat hij met de schrik vrijkomt, zoals de stand van het vijfde diagram laat zien:

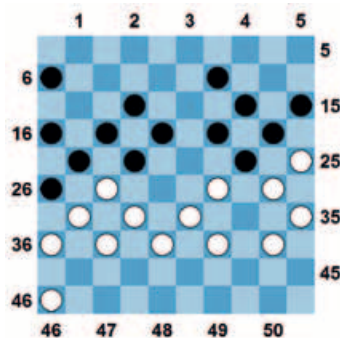
Analyse diagram 4

Ook in deze stelling (waar de lezer opnieuw geheel op eigen kracht naar toe mag werken) is het zwart die aan het langste eind trekt. Er kan bijvoorbeeld volgen 35.46-41 9-13 (zelfs 35...22-28 36.33x4 24x42 37.37x48 26x46 schijnt te winnen; maar als altijd gaat mijn voorkeur naar een zo 'strak' mogelijke winstgang uit) 36.29-23 18x40 37.27x9 14x3 38.25x23 40-45 39.30x19 45-50! (de verleidelijke tussenzet 39...17-22? zou onnauwkeurig zijn, onder meer omdat wit na 40.32-28* 11-17 41.19-14! 45-50 42.35-30 50-45 over de prachtige remise-combinatie 43.30-25! 45x18 44.31-27!! 21x34 45.28-23!! 18x31 46.36x7 = beschikt!) 40.31-27 50-45 41.36-31 45x18 42.41-36 (met de bedoeling 42...18-45?? 43.27-22! 17x28 44.32x23! 45x18 45.37-32 26x28 46.33x13 +; maar:) 42...17-22! en de zwarte dam-voor-éénstuk is ruimschoots beslissend.

Maar tussen de stand van het eerste en die van het vijfde diagram doet zich een moment voor waarop wit misschien zou kunnen ontsnappen. Daartoe verplaatsen we in bovenstaande stelling de schijven 34 en 11 naar respectievelijk 40 en 6, waarmee de stand van het zesde diagram is ontstaan.

Analyse diagram 5

Hier zou 34.40-34? 6-11! dus weer verliezen als zo-even, en over 34.39-34?? 9-13 + of 34.46-41?? 9-13 + hoeven we het al helemaal niet te hebben. Maar na de afwikkeling 34.29-23(!) 19x28 35.30x10 15x4 36.25x3 6-11 37.32x23 21x45 38.3-9(!) 18x38 39.9x43/49, die zeker na 39...17-22! tot een onmiskenbaar eindspelvoordeel voor zwart leidt, kan wit zich wellicht nog afdoende verdedigen. (Ter zijde: u vraagt zich ongetwijfeld af wat dat zwarte stuk op veld 9 te zoeken heeft. Maar de computer bezweert mij dat wit met handig spel die verzwakking 3-9 min of meer kan afdwingen.)

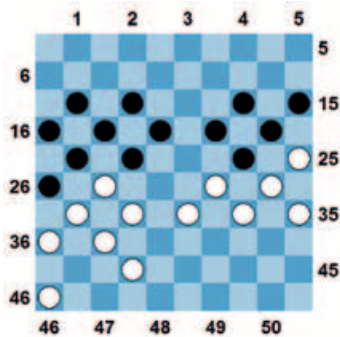
Met deze kennis gewapend zou zwart kunnen overwegen om pas

Alexander Georgiev

in een 13x13- in plaats van een 14x14-stand op een botsing met wederzijdse vleugelsluitingen aan te sturen. Want ondanks het feit dat - theoretisch gesproken - de tempoverhouding daarmee nóg ongunstiger voor hem wordt ("1" wordt "+3"), blijft zwart ook bij deze speelwijze stevig aan de leiding gaan: nog altijd dreigt het achtergebleven stuk op 46 wit fataal te worden! Zo is het goed denkbaar dat 26...17-22 27.34-30 2/3-8 28.30x19 13x24! (of desgewenst 26...15-20 27.34-30 3-8!? 28.30x19 13x24) uiteindelijk in de stelling van het zevende diagram uitmondt:

Analyse diagram 6

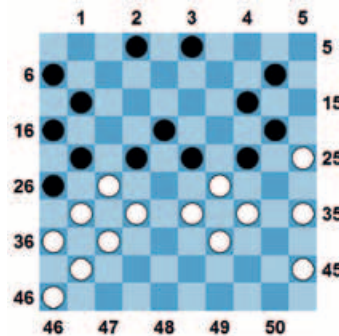
Wit aan zet staat opnieuw verloren. Immers: op 39.42-38 wint 39...22-28*! liefst twee schijven. En na 39.46-41 22-28*! 40.33x13 24x33 41.13x24 20x40 42.35x44 12-18! heeft zwart zoveel compensatie voor de geofferde schijf dat wit het binnen enkele zetten kan opgeven. Bijvoorbeeld 43.44-40 (43.30-24 33-38!! +) 43...15-20! 44.40-34 17-22! +.

Mocht de conclusie juist zijn dat afruil van 30 tegen 13 geforceerd tot winst voor zwart leidt (de materie is dermate ingewikkeld dat ik bij voorkeur enkele slagen-om-de-arm houd...), dan zou dit kunnen betekenen dat wit er verstandig aan doet 26...17-22 (of 26...15-20) niet met 27.34-30 maar met 27.34-29 te beantwoorden. En dat maakt weer een geheel nieuwe spelgang

mogelijk:

26...17-22 27.34-29 15-20 28.41-36 (meteen 28.40-34? faalt op de combinatie 28...22-28!! +; en 28.39-34 zou ten slotte weer in de - verloren - stelling van het vierde diagram resulteren) 28...13-19!!? 29.40-34 (nu pas) 29...19-23!!? (zo omzeilt zwart de variant die in het zesde diagram uitmondde) 30.47-41 (zie diagram 8).

Analyse diagram 7

Hoewel het spelbeeld drastisch verschilt van dat van alle eerdere varianten, hebben we ook hier met een waarlijk gek makende situatie te maken. Van de talloze tactische vervolgen die mogelijk zijn, geef ik er slechts één:

30...2-8!!? 31.32-28 (voor de hand liggend; maar het schijnt dat 31.45-40!!? wit betere overlevingskansen laat) 31...23x32 32.37x17 21x32! 33.17-12!? (nog het beste: met onmiddellijk 33.34-30?! 11x22 34.30x19 14x43 35.25x5 26x37 komt wit nergens, bijvoorbeeld 36.36-31 37x26 37.5x37 43-48! + of 36.33-29 43-48 enz.) 33...8x17! 34.41-37 32x41 35.36x47 26x37 36.34-30 37-41! 37.30x19 14x43 38.25x5 17-22!! en hoe wit ook slaat (39.46x37 43-49! dan wel 39.47x36 43-48!) - hij komt altijd in een hachelijk, zoniet verloren macro-eindspel terecht.

(Slot volgt)

De varianten zijn oneindig

TEKST ANNETTE REBEL FOTO'S DENNIE VAN DIJK

Trainen, trainen, trainen. Het vereist zo'n tienduizend trainingsuren voordat een damtalent de top bereikt. Maar dat maakt een begaafde dammer nog geen wereldkampioen. Continu jezelf willen verbeteren, daar draait het om.

«Dammers gooien niet snel het bijltje erbij neer»

TON SIJBRANDS

- *Damt sinds zijn tiende jaar*
- *Internationaal en Nationaal Grootmeester*
- *Wereldrecordhouder blindsimultaan met 28 partijen in 42 uur*
- *Meervoudig Europees kampioen en Wereldkampioen*

Allebei worden ze diep bewonderd om hun prestaties op het dambord. Roel Boomstra is met zijn achttien jaar een van de jongste damgrootmeesters ooit. En de doorgewinterde Nationaal en Internationaal Grootmeester Ton Sijbrands, meervoudig kampioen van Europa en de wereld, werd wegens zijn damverdiensten in 2008 geridderd in de Orde van Oranje-Nassau. Deze grootmeesters lijken moeiteloos partijen te winnen. In werkelijkheid benutten de heren echter elke vezel van hun lijf om hun bijna bovenaardse prestaties neer te zetten. „Je wordt niet geboren met succes. Dat krijg je door hard te trainen” stelt Roel Boomstra. „Het grootste deel van mijn tijd besteed ik aan oefenen om mijn zwakke punten te verbeteren en mijn rekensnelheid te verhogen. Ik studeer weliswaar natuurkunde, maar dat is bijzaak. Dammen is voor mij hoofdzaak. Als ontspanning sluit ik de trainingen af met een potje dammen voor de lol. Ik sta met deze sport op en ik ga ermee naar bed.”

ANALYSEREN

De inmiddels 62-jarige Ton Sijbrands deed als tiener ook niks liever dan dammen. Dagen lang en vaak ook hele nachten. Trainen en wedstrijden analyseren. Onderzoeken hoe het anders kan, beter, mooier. En nog meer trainen. In 1967, hij is dan achttien jaar, krijgt hij de officiële titel Grootmeester. Net als Boomstra nu, was Sijbrands toen een van de jongste damgrootmeesters ooit. Elk uur dat hij niet sliep, stak hij in dammen. Met in 1968 de titel Internationaal Grootmeester als resultaat. In dat

jaar verscheen ook zijn eerste boek 'Topprestaties op het dambord', waarin hij veertig partijen uit het wereldkampioenschap van 1968 analyseert. Sindsdien combineert hij zijn nationale en internationale damprestaties met vele publicaties in boekvorm en bladen. Wekelijks schrijft Sijbrands een damrubriek voor de sportpagina van de Volkskrant. Zijn analyses worden briljant genoemd. Elke topdammer leest zijn werk. Tienvoudig wereldkampioen Alexeï Tsjizjov heeft Nederlands gestudeerd om de analyses van Sijbrands te kunnen lezen. „Hij beheerst het Nederlands inderdaad opvallend goed voor een Rus”, zegt Sijbrands glimlachend. „Maar dat zal ook komen omdat Nederland een van de belangrijkste damlanden is. De in Rusland geboren Wit-Rus Alexander Baljakin is zelfs genaturaliseerd en komt bij damwedstrijden voor Nederland uit.”

KENNIS DELEN

De ogen van Roel Boomstra schitteren bij het vooruitzicht dat hij vanaf de herfst 2011 serieus gaat trainen met Sijbrands. „Ton Sijbrands is voor mij de absolute nummer één. Hij heeft de meeste technische kennis van iedereen. Ook zijn stijl is heel technisch: hij probeert altijd de beste zet te doen. Net als ik wordt hij gegrepen door de schoonheid van het spel. Hij spant zich volledig in om bij elke stand de beste zet te doen. Ik kan zoveel van hem leren.” Ton Sijbrands kijkt er eveneens naar uit om met het tienertalent aan de slag te gaan. Terwijl hij andere verzoeken om te trainen afwees, heeft hij

«Je wordt niet geboren met succes»

Roel vol overtuiging zijn medewerking toegezegd. „Die jongen is zo'n ontzettend groot talent vol belofte“, verklaart de grootmeester. „Ik wil zijn groei meemaken en er een bijdrage aan leveren voor zover dit mogelijk is. Mijn kennis en ervaring wil ik met hem delen. Tijdens onze laatste ontmoeting zijn we zeven uur lang vrijwel aaneengesloten bezig geweest met een dambord tussen ons in. We speelden niet tegen elkaar, want je kunt niet met elkaar in competitie als je kennis wilt delen. We hebben een aantal van zijn partijen in het wereldkampioenschap besproken. Zo proberen we boven tafel te krijgen wat anders had gekund, strategischer.”

TECHNIEK EN PSYCHOLOGIE

Boomstra werkt graag met Sijbrands, omdat de inzichten van de damprof hem tot nadenken stemmen. „Sijbrands laat me zien welke strategie andere dammers in eenzelfde situatie hebben toegepast,” aldus Boomstra. „Ook mijn andere trainers Alexander Baljakin, bondstrainer Rob Clerc en Nina Hoekman-Jankovskaja tonen hun inzichten. Dankzij de verschillende trainers krijg ik de kans om mezelf te verbeteren. En dat is zeker nodig, want tijdens het wereldkampioenschap deze zomer werd ik zevende. Ik moet dus nog zes plekken zien over te nemen.” Daar komt meer bij kijken dan rekenkunst, concentratie en tactiek; volgens Alexander Baljakin is dammen voor vijftig procent techniek en voor vijftig procent psychologie. Boomstra: „Voorwaarde is wel dat je de techniek beheerst voordat je iets met psychologie kunt doen.” Sijbrands sluit zich hierbij aan. „Toch is het zeker waar dat psychologische aspecten een rol spelen, hoewel ik me niet uitlaat over percentages. Zelf heb ik geprobeerd om de tegenstander in verwarring te brengen door niet de sterkste zet, maar een minder voor de hand liggende zet te doen. Hierdoor wordt de verdediging voor praktische problemen geplaatst en onder druk gezet.” Ook is het vanuit psychologisch oogpunt volgens Sijbrands verstandig om van tijd tot tijd van de eigen voorkeursvarianten af te wijken om de tegenstander te verrassen. „Als je iets nieuws doet, zie je meteen dat de ander stilvalt en gaat nadenken. Dat zijn heerlijke momenten. Ook al is het objectief misschien niet zo'n meesterlijke zet, je zaait verwarring en spanning.”

KARAKTERVORMEND

Volgens de twee grootmeesters gaat dammen om het winnen én om het mooie spel. „Primair gaat het om het winnen”, stellen beiden. Tijdens het laatste kampioenschap kreeg Boomstra een prijs voor de spannendste en interessantste partij. „Maar mooi verliezen doet toch zeer, want ik heb iets fout gedaan waardoor ik niet heb gewonnen.” Deze conclusie is juist meent Sijbrands. „Roel heeft een paar keer de winst verzuimd. Dus het klopt dat hij ontevreden is. Die houding om continu beter te willen worden hoort bij topsport.” Er wordt dan ook gezegd dat dammen karaktervormend is, als topsport én als hobby. Sijbrands bevestigt dit. „Deze denksport vereist doorzettingsvermogen, creativiteit, tegenslagen incasseren, onder druk presteren en uithoudingsvermogen. Dammers gooien niet snel het bijltje erbij neer.” Toch is het niet altijd even eenvoudig om steeds opnieuw te kijken hoe een partij beter had gekund. Dit betekent immers dat je bijna nooit tevreden bent met je prestaties. Ofwel de partij had mooier gekund. „Dat is inderdaad lastig”, beaamt Boomstra. „Eerst gaf ik mezelf de schuld van mijn fouten en daar werd ik onzeker van. Sinds ik met een mental coach werk, voel ik me veel meer op mijn gemak bij het terugkijken naar een partij. Als ik er alles aan heb gedaan, kan ik volgens deze coach niet anders dan tevreden zijn. Ik hoef mezelf dan niets verwijten, ook al is het niet gelukt om te winnen. Nu kijk ik gewoon naar hoe het slimmer kan of mooier. Het kan namelijk altijd beter. De varianten zijn oneindig. Daarom is dammen zo leuk!”

ROEL BOOMSTRA

- Damt sinds zijn vijfde jaar
- Student natuurkunde in Groningen
- Internationaal en Nationaal Grootmeester
- Europees en Wereldkampioen junioren

OVER DE TOEKOMST VAN HET DAMSPEL

Koester de Krimp!

In het zeer rustiek gelegen 'ECR Groot Stokkert' in Wapenveld, in de uitlopers van de Veluwe, leek de serene rust enigszins te worden verstoord door een komen en gaan van damliefhebbers. Buiten verried een KNDB-vlag al dat iets bijzonders gaande was.

DAMMEN ALS LEVENSELIXER

Egbertje Leutscher uit Dalerveen krimpt. En wel in stijl, want op 22 oktober werd ze 109 en is ze bijna de oudste Nederlander. Dat vergt een actieve leefstijl. Stevige ochtendwandeling, wekelijks een haring met uitjes, breien, puzzelen, zingen, en regelmatig een partijtje dammen. „Mevrouw is zeer hardhorend en het damspel is voor haar kinderen een vorm van communiceren,” schrijft Martin Vlaanderen die haar namens de krant bezocht.

“.... Vooral als je haar vraagt voor een potje dammen, veert ze helemaal op. “Ja daar heb ik wel zin in, kom maar op!” Ze doet de laatste tijd niets liever, zegt zoon Geert (67). In de verslaggever ziet Egbertje een nieuwe tegenstander, een nieuwe kans om te winnen. ...Ze is compleet gefocust op het spel, de ene zet volgt snel op de andere. Enthousiasme heeft plaatsgemaakt voor grote concentratie en gretigheid om te slaan ...We stevenen af op een gelijkspel, maar op het eind laat ze toch wat steekjes vallen. “Volgend jaar als ik jarig ben, kom je dan weer? Dan spelen we nog een potje.”

Beste reclame voor de damsport, nietwaar? Daar weegt geen beleidsplan tegenop. Toch is mevrouw bij mijn weten geen lid van de damclub. Het laat meteen zien waarom krimp een relatief begrip is. Mijn doel met deze aflevering is dan ook geen sikkeneurig verhaal maar een opgewekte benadering van een onontkoombaar thema.

KRIMP ALS GEGEVEN

De bladspiegel van deze pagina past naadloos in de positieve uitstraling van Het Damspel. Wie door een willekeurig nummer bladert krijgt het beeld van een gezonde organisatie, die haar leden bedient met een keur aan achtergrondverhalen, spelfragmenten, analyses en beleidsvoornemens. Wie al wat langer meeloopt in de damwereld, weet echter ook wel dat de georganiseerde damsport er beroerd voorstaat. Is dat een drama? Nee mensen dat is geen drama maar een volstrekt natuurlijke ontwikkeling die al in de zeventiger jaren is ingezet en op treffende wijze wordt samengevat in de foto.

Ik zal u niet vermoeien met statistieken, maar wil u wel enkele betekenisvolle cijfers en trends meegeven. Ongeveer zolang als ik actief dam en dat is vanaf begin jaren '70, zingt het magische aantal van 10.000 leden als te realiseren doelstelling door beleidstukken en projecten van de KNDB. Velen van u stonden en staan met de poten in de modder van schooltoernooien, jeugdclubs, onderlinge competitie en toernooien. Ook ik heb er ijverig aan meegedaan en koester net als u de succesjes. Het schooltoernooi, het ontdekte talent, de hoogtijdagen van de jeugdclub, de eerste zet van de prins, het item in het journaal. Maar de enige constante is onze overschatting van het effect en de gestaag dalende ledencurve.

Als we dubbel, driedubbel en papieren leden even niet meerekenen is de bond de afgelopen 30 jaar met een keurige regelmaat gehalveerd van ruim 9.000 tot zo'n 4.500 georganiseerde dammers op dit eigenste moment (bron: de verzendlijst van Het Damspel). Ondertussen is het aantal clubs met zo'n 80 afgenomen tot 230 verenigingen. De opbouw qua leeftijd is niet erg gezond met

een piek bij de ouderen, diverse clubs zitten op een kritische grens en worden overleefd gehouden door de drijvende kracht die u ook kent en misschien zelf bent.

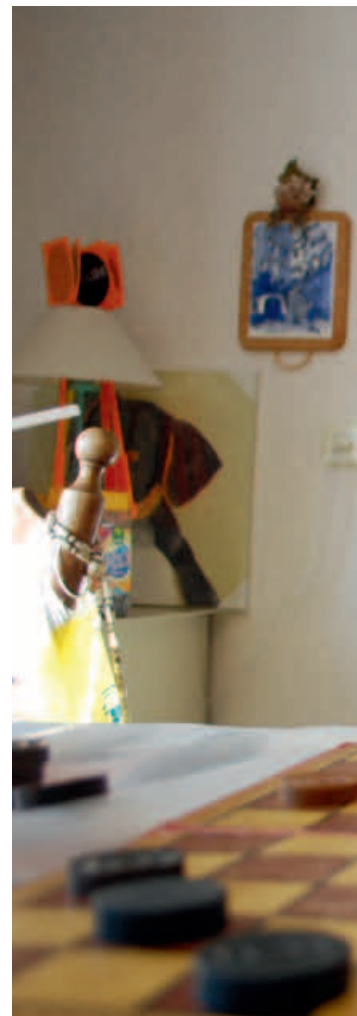
De krimp is derhalve allang geen trend meer maar een gegeven. Internationaal bezien zijn er zo'n zestig damlandjes met enkele tientallen leden. Rusland, Afrika en vooral China hebben wel enig volume en potentie. Maar hun voornaamste adviseurs komen uit damwalhalla Nederland. Veelal dezelfde die hier proberen het tij te keren.

NOG WAT TEKENEN VAN KRIMP

Laatst mocht ik bij verzamelaar Hans van der Nap bladeren in zo'n prachtig handgeschreven notulenboek. Begin jaren '60 speelden Damclub Groningen en Damgenootschap Het Noorden hun jaarlijkse massakamp aan veertig borden! Dat kon gemakkelijk want beide clubs hadden in die tijd rond de tachtig leden. Een halve eeuw later is de Damclub Groningen, in 1976 als Roxy Dual nog trots landskampioen, geruisloos samengesmolten met Het Noorden, dat nog zo'n dertig leden heeft. Waarvan er naar schatting de helft regelmatig de clubavond bezoekt. En dan hebben we het over een club met enkele actieve trekkers, die niettemin op een bestaansminimum opereert.

Achter de fraaie bladspiegel en inhoud van het september nummer van ons bondsblad schuilt zoals gezegd een andere werkelijkheid:

- Prachtige foto van onze topjeugd onder de titel *Oranje Boven*. Maar waar is de bloeiende breedte die zij vertegenwoordigen. Achter de bosjes?
- Sportcluster Veenendaal heft het glas. Samenwerking! Helaas genoodzaakt vanwege de krimp. En de synergie van dammen met bowling, toerfietsen en onderwatersport ontgaat ons nog even.
- Jubileum Rooise Dam- en Schaakvereniging. Prachtig! Realiteit is echter dat het aantal gecombineerde dam en schaakverenigingen op de vingers van een hand te tellen is.
- De eerste Thaise dammer. Groei! Mooi sfeerbeeld van globetrotter Eric van Dusseldorp. Met man en macht proberen we de mondiale teller van aangesloten landen op te krikken. Voordat de subsidiekraan van NOC*NSF helemaal dichtgaat en ook grootmeesters en topsportkader de klos zijn.
- En ten slotte de mooie rubriek Nieuwe leden en Overleden. Ik weet niet hoe het u vergaat maar zeker een kwart van de aanwas ken ik persoonlijk: die zijn toch al lid?

Dochter Mina moedigt haar dammende moeder Egbertje Leutscher (109) aan.

KRIMP IS FUNCTIONEEL

Er zou al een wereld gewonnen zijn als we de krimp onder ogen zien en positief hanteren.

- Laten beleidsmakers (bestuur, bondsraad etc.) in een volgend meerjarenplan eens uitgaan van een realistische krimp naar bijvoorbeeld 3.500 leden in 2015.
- Wel zeker is dat van de 230 nog bestaande clubs er minstens vijftig binnen tien jaar 'over de kop gaan'. Eigenlijk jammer dat dit vrijwel altijd geruisloos gebeurt. Hoe het misschien ook kan toonde de damclub Harkstede in 2005, door met opgeheven hoofd een wijs besluit te nemen (zie kader).
- Wij hebben de laatste dertig jaar aangetoond niet in staat te zijn leden structureel te behouden. Wie de jeugd wil motiveren kan ze maar beter niet als lid van de damclub inlijven. Voornamelijk oude mannen, nauwelijks kader, geen teamcompetitie, vaak dezelfde tegenstanders ... geen wonder dat de meesten afhaken.
- Je kunt het ook omdraaien. Probeer leden niet met alle macht te behouden maar koester en organiseer de doorstroom. Nooit zie ik als resultaat van beleid cijfers gepresenteerd van het aantal mensen dat ooit lid was van de damclub (100.000?). Huizum speler Jacob de Vries vertelde me onlangs dat hij zo'n tien jaar dammer af is geweest, weer zin kreeg en inmiddels weer een tijdje speelt. Nu het beleid nog dat dit structureel uitlokt.
- Een vrouwelijke collega vertelde dat ze in haar jeugd fanatiek schaakte, maar is gestopt omdat ze om mee te komen openingen uit haar hoofd moest leren. Dat kostte haar teveel tijd en dus hing ze het schaakbord aan de wilgen. Maar van de geleerde routine van wikkelen, wegen en beslissen heeft ze nog veel plezier. Functionele krimp!

VERMIJD KRIMPBEVORDERENDE MAATREGELEN

Hoewel de dalende curve een gegeven is, zal het niet de bedoeling zijn om dit proces door krimpbevorderende maatregelen te versnellen. Zo heb ik persoonlijk grote twijfels bij het effect van de beoogde aanpassing (verhoging) van het speelt tempo in de clubcompetitie. Meer nog dan dat vrees ik de bijwerkingen van de halve finales nieuwe stijl. De vrije inschrijving met grote toevoegingsmarge demotiveert de grootmeesterlijke rolmodellen, die elke sport zo hard nodig heeft. Maar ook de modale dammers worden op de verkeerde manier geprikkeld. Het NK perspectief lokt ze weg uit de provinciale finales, die voor velen als alternatief dienden voor wegwijnende clubavonden. Zo koersen we versneld naar het laatste stadium van de krimp over pak hem beet tien jaar, als we ook de halve finale schrappen en jaarlijks een van de zomertoernooien tot NK bombarderen. Kunnen de overblijvers allemaal een gokje wagen.

ANDERE MUZIEK

U kent vast het verhaal van de Titanic, het passagierschip dat honderd jaar geleden zonk terwijl het orkest onverstoord doorspeelde. Dat schip had 2.227 opvarenden. Wat dat betreft is het voor de damsport in Nederland met 4.500 opvarenden heus nog niet te laat. Het wordt echter wel tijd de muziek aan te passen. Geen treurmars of futuristisch stuk, maar een herkenbare meezinger wat mij betreft.

Foto en fragment: Martin Vlaanderen / Dagblad van het Noorden 22-10-2011

Damclub Harkstede sluit af met fraai eindspel

Harkstede – Na ruim 70 jaar besloot de damclub Door Inspanning Ontspanning uit Harkstede vorige week dat het welletjes was geweest. Op een bijzondere ledenvergadering werd de vereniging wegens een chronisch tekort aan leden opgeheven. Afgelopen seizoen kwam de toch al sterk vergrijzende vereniging in zwaar weer terecht. Door ziekte en verhuizing van enkele prominente leden kon DIO nauwelijks meer een team voor de provinciale competitie op de been brengen. Toen tot overmaat van ramp de grote animator en supporter van de club Henk Ridderbos door een slopende ziekte geveld werd, was duidelijk dat het tij niet meer te keren was.

En zo kwamen de resterende negen leden op maandag 14 november ten huize van secretaris Atze Zuur voor de laatste maal bijeen. Om nog 'eem te proaten' zoals het fenomeen ledenvergadering door voorzitter Harke Zuur in al die jaren steevast betiteld was. Een agenda had het vermoedelijke DIO nimmer nodig, de dammers kwamen er met gezond verstand en een kwinkslag altijd wel uit. Wie een voorstel had bracht dat in, een stemming was zelden nodig. Het laatste besluit zal ook Harke Zuur verrast hebben. De voorzitter werd samen met Albert Ploeger en Jan Zuur door de vergadering unaniem tot erelid benoemd. De drie veteranen waren alle ruim vijftig jaar lid geweest en hadden hun sporen voor de club ruimschoots verdiend. En zo besloot de in 1935 opgerichte damclub haar veelbewogen partij, waarin men in het middenspel zeker vijftien maal kampioen was van de Noorder Dambond, na 70 zetten met een prachtig eindspel. Het was waarachtig mooi geweest.

Bron: Het Bokkeblad – huis aan huis blad gemeente Slochteren – november 2005

Oplossingen serie september 2011- Afscheid

In de vorige editie van HD vertelde Leen de Rooij te stoppen met zijn rubriek.

Het is nog niet bekend of en hoe deze rubriek wordt voortgezet, maar zeker is dat HD in overleg met de damcomponisten aandacht zal blijven schenken aan de kunst van de damcompositie.

Leen, namens de lezers bedankt voor je mooie bijdragen! De redactie.

1. (Winter) 338 (139*) 30- dreigt 24 (150*) 24 (29) 20, 31, 12, 3(48) 26 (294) 472, 30, 44. Sommige oplosers meenden dat wit ook wel zou winnen door de schijfwinst 29,31,23 te nemen, maar na (15-20,24,30) breekt zwart door ten koste van een tweede schijf en wordt het remise. Wel kent het probleem een zettenverwisseling, want zoals Arne van Mourik aangaf, kan wit ook beginnen met 30. Ook nu moet (13-19) volgen, want (17-22) helpt niet wegens de terugruil 29,39 gevolgd door de voorwaartse ruil 31,21. Na (13-19) speelt wit 338 en we zitten in de auteursoplossing.

2. (Lente) 27, 261, 21, 19,39, 34, 1, 44. Het zou een heel mooi probleem zijn, ware het niet dat wit ook anders kan winnen. Verschillende oplosers gaven aan: 427, 21, 31, 1 (niet 3, want dat verliest zelfs). Verder was Vermin de enige die aangaf dat ook 417, met de positionele dreiging 228, 21, 6 gewonnen is. Jammer

3. (Jansen) 29, 20! (24*) 21, 23, 372, 3, 461, 41, 10 (14,13) 43. De oplosers waren over dit probleem zeer te spreken. Daarom is het zo jammer dat partijproblemisten kennelijk alleen onder bedreiging van een vuurwapen bereid zijn dergelijke problemen ter publicatie voor een probleemrubriek af te staan.

4. (Lemmen) 31, 41, 504, 28, 40, 9, 4 (12,12) 42 of 43. Jasper was toeschietelijker met zijn bijdrage. Dit probleem werd mij vrijwillig ter hand gesteld. Sommige oplosers

vermeldden dat de laatste zet van wit dubieus (of zelfs b.o.) was. In mijn jonge jaren werden problemen om dergelijke futiliteiten afgekeurd, maar we zijn gelukkig iets volwassener geworden.

5. (Van Dijk) 404 (25) 349 (20) 283, 22, 18, 38, 8. Nieuw? (34) 3. Max Douwes 1940 (30, 340) 25x39, 44, 34. Het was opvallend dat enkele oplosers het bij dit probleem lieten afweten. Kennelijk weet niet iedereen goed raad met inleidende dwangzetten.

6. (Timmer) 31, 41, 32, 28, 14, 30, 40, 38, 6. Motief D.v.d.Berg (12) 1 (14) 10, 44. We zien weliswaar een perfecte partijstand, maar missen verrassing en opwindning. Maar velen zullen van dergelijke problemen gecharmeerd zijn en laten we eerlijk zijn: je zult zo maar winnen!

7. (Jongeneelen) 29, 37, 29, 25, 21, 37. Aardig, maar toch wel erg simpel, zelfs voor het doen van Piet. Een keurig bladprobleem.

8. (Vink) 41, 31, 40, 39, 4, 50. Voor dit probleempje kreeg ik de handen van de oplosers niet op elkaar. Men vond het iets te doorzichtig, terwijl de stand een matig optreden niet rechtvaardigde.

9. (Dijkstra) 471, 41, 23, 33, 44, 26, 37, 3, 19 (34) 350, 2. Guerra. Vanuit een redelijk gescheiden stand wordt het oeroude Spaanse motief op het bord getoverd. Goed, maar met bekende trekjes.

10. (Perepelkin) 461, 31, 41, 2, 28, 9, 4, 30, 10, 34, 34. Na 13-9 gaat de

echte liefhebber op het puntje van zijn stoel zitten. De twee witte dammen helpen hun zwarte collega vakkundig aan zijn einde. Bij dergelijke problemen vallen (althans voor mij) alle overwegingen over de aanvangsstand weg. Ware kunst verdraagt geen piketpaaltjes!

LADDERSTAND:

Haan 124, A. van Mourik 123, Uijterlinde 117, Lammers 110, Smedinga 102, D.v.d. Stelt 100, Aliar 92, Kroeze 91, Terpstra 87, T.Stam 86, Koese 82, Koene 79, Vermin 75, Scheltus 72, Van Os 71, Ramakers 62, Reiffers 61, Uilhoorn 60, Harkema 58, Hofman 56, Schermer en Adam 50, Pruijs 43, Plat 34, Molendijk en Faber 30, Davidse 29, Pronk en Zwolsman 28, Winkel 27, Joosten 24, P.v.d. Berg 21, Bolts 19, v.d. Meij 18, v. Kouwen 13, Bulstra 12, Kuijper en Sikkema 11, Leijenaar, Stoker, Mollink, v. Bokhoven en Bollebakker 10.

Luit Haan en Arne van Mourik zijn de laatste prijswinnaars onder mijn redactie. Gefeliciteerd! Dat was het dan.

Het ga u allen goed,
Leen de Rooij

Partenariat

Dakar, 20 november 2011. Internationaal arbiter Johan Demasure verzorgde een arbitercursus voor twaalf Senegalese cursisten. In het kader van de afsluiting van het tweejarige partnerschap tussen de KNDB en de FSJD heeft hij met Ndongo Fall en Marcel Kusters het tweede jeugdkampioenschap van Senegal georganiseerd. Naast deze training verzorgde Demasure een korte instructie voor aspirant jeugdleiders en nam hij een Franstalige lesmethode mee voor ieder van de honderd jongens en meisjes die aan het jeugdkampioenschap meededen.

21

Opgaven serie 38: De centrumpiramide

DAMMERS HOUDEN VAN MOOIE VORMPIJES OP HET DAMBORD. MET EEN DEFTIG WOORD NOEMEN ZE DAT 'FORMATIES'. JE HEBT BIJVOORBEELD STAARTEN, VORKEN, KLAVERBLAADJES EN BLOKJES, MAAR ÉÉN VAN DE BESTE FORMATIES IS DE PIRAMIDE. ZEKER ALS JE HEM IN HET CENTRUM PLAATST, ZOALS IN DE VOLGENDE DIAGRAMMEN: DE SCHIJVEN 28, 32, 33, 37, 38 EN 39 VORMEN EEN PRACHTIGE PIRAMIDE. ALS JE ER DAN OP 27 NOG EEN SCHIJF NAAST ZET, ZOALS IN DE DIAGRAMMEN VAN DEZE SERIE, DAN ZIJN ER OPEENS HEEL VEEL ZETJES MOGELIJK. PROBEER ZE ALLEMAAL TE VINDEN; WIT SPEELT EN WINT!

SPELREGELS VOOR DE LADDERCOMPETITIE:

- Inzenden **tot 25 mei**, anders tellen je oplossingen niet mee.
- Inzenden per e-mail naar zetjeschrap@gmail.com.
- Schrijf je naam bij je oplossingen.
- Noteer de volledige oplossing, dus niet alleen de eerste zet! Doe je best voor wit en zwart.
- Een correcte bijoplossing wordt beloond.
- De prijswinnaars beginnen weer onderaan de ladder.
- Als je drie keer achter elkaar niet meedoet, val je van de ladder. Je behaalde punten blijven wel geldig en tellen bij je volgende inzending gewoon mee.
- Als je een sterretje achter je naam hebt, wordt het tijd dat je weer eens wat opstuurt.

OPLOSSINGEN SERIE 37

- 409.** 1.33-28 22x33 2.27-21 16x27 3.31x4 (of de eerste twee witte zetten omgedraaid)
- 410.** 1.26-21 17x26 2.33-29 24x33 3.39x10
- 411.** 1.26-21 17x26 2.37-32 26x28 3.38-33 22x31 4.33x4
- 412.** 1.34-29 23x34 2.39x19 13x24 3.33-28 22x33 4.27-21 16x27 5.31x2 (je kunt hier wat zetten omwisselen, maar dat leverde natuurlijk geen extra punten op ☹)
- 413.** 1.27-21 16x27 2.33-28 23x32 3.37x28 22x33 4.31x2
- 414.** 1.33-28 22x33 2.34-29 33x24 3.30x8 3x12 4.27-21 16x27 5.31x4
- 415.** 1.27-21 16x27 2.24-19 13x24 3.29x20 15x24 4.33-28 22x33 5.31x4 (ook hier had je de zetten eventueel kunnen verwisselen)
- 416.** 1.29-23 18x29 2.27x9 4x13 3.38-33 29x27 4.31x2
- 417.** 1.34-30 35x24 2.32-28 22x33 3.38x9 13x4 4.27-21 16x27 5.31x2

Diagram 418

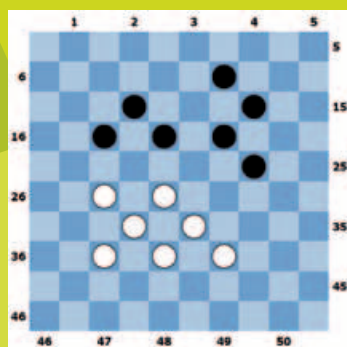

Diagram 419

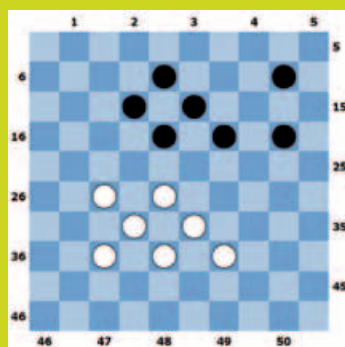

Diagram 420

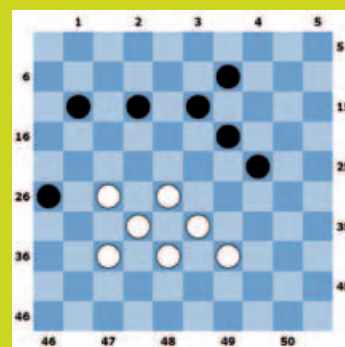

Diagram 421

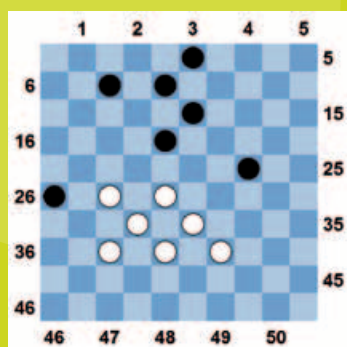

Diagram 422

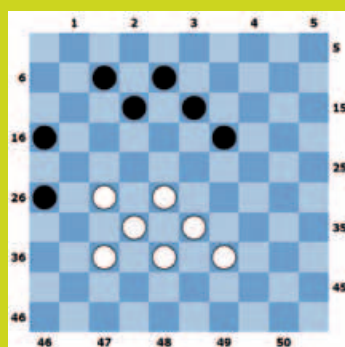

Diagram 423

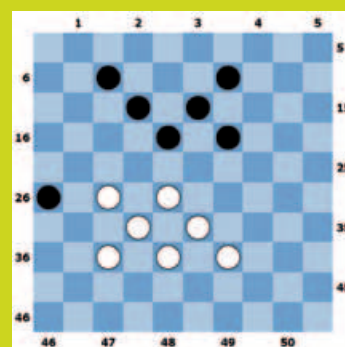

Diagram 424

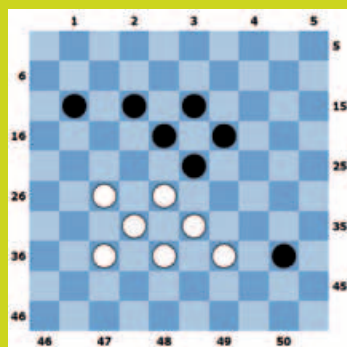

Diagram 425

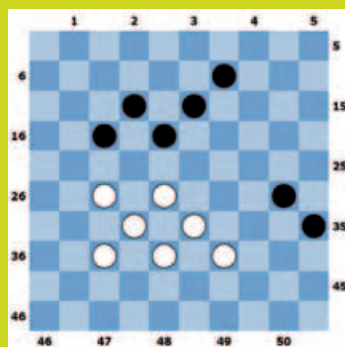
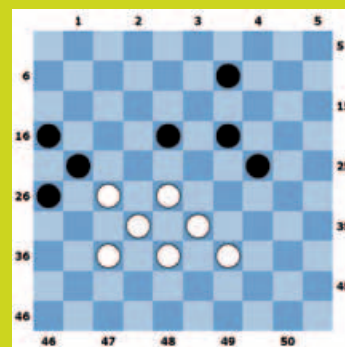

Diagram 426

Vind je zetjes oplossen erg leuk? Dan kun je dat nog veel meer doen met **DamMentor**. Zie www.dammentor.nl.

LADDERSTAND

120: Petra Wessels
 118: Bertus Scheer, Mabel van Leeuwen
 113: Mitchel Mensinga
 112: Daan Vermeulen
 111: Ivar Jansen, John B. Reade
 103: Vincent Houtjes
 101: Martine Jannes
 99: Rick Hartman
 97: Matthijs Stolwijk
 94: Wouter Morssink
 84: Daniël Wilbrink
 82: Kees Kentie
 77: Michelle de Jong*
 76: Raymond Koopmanschap*
 72: Arie van der Knaap
 66: Joep Kerkhoff
 64: Katinka Blanken
 57: Jan Algra
 55: René Emmaneel
 54: Bart Westerveld
 52: Marco de Leeuw
 46: Damon Winter
 44: Sander Stolwijk
 42: Hans Braakman
 36: Brian Winter, Colin Winter
 34: Okke Zeeman
 33: Thomas Schuiling
 27: Joan Evers
 19: Soegriem Boedhram

18: Thijs Vreugdenhil, Lennart Blankenstijn, Elco Blankenstijn, Rianne Mensinga, Klaas Fiks
 17: Jonathan Mentink
 15: Jorn Kruit*
 9: Nick Jansen, Ad Vreeswijk, Thijs Verboon, Wijnand Voskuil, Jairo Kooistra, Raiza Zimmerman, Melanie Voskuil, Mariska Veer, Lotte Meijer, Erica Boerefijn, Nick van 't Westeinde
 8: Jan Kunnen

De prijswinnaars zijn: Petra Wessels, Bertus Scheer en Mabel van Leeuwen. Van harte gefeliciteerd! Het prijsje krijgen jullie binnenkort toegestuurd. De oplossingen zijn weer nagekeken door Nico Konijn. Hij heeft een aparte Zetje Schrap-pagina op de site van zijn damschool: <http://www.damschoolnicokonijn.nl/>

TURBO DAMBASE: NU SUPERVOORDELIG

Turbo Dabase + Flits
 + 410.000 partijen
 samen voor slechts
€ 99,-.

Ga naar de website
www.turbodabase.com
 voor meer informatie.

GEZOCHT: DAMRUBRIEKEN

Uit zowel landelijke als regionale kranten

Ik ben op zoek naar damrubrieken. Niet alleen oude damrubrieken, maar zelfs recente datums zoek ik nog, bijvoorbeeld de rubrieken uit de Volkskrant (2009) en de Telegraaf (2010).

Blanco nog zijn Het Parool, Leeuwarder Courant, Dagblad van het Noorden, Friesch dagblad, de Limburger, Gereformeerd Dagblad, Noordhollands Dagblad, IJmuider Courant, PZC etc. Ook zoek ik nog oude damrubrieken, zoals uit De Tijd, Trouw, NRC Handelsblad, Algemeen Dagblad, Elsevier en de Haagse Courant.

Contact: Cor Kuijstermans

E-mail: damrubrieken@hotmail.com of ikkecor@home.nl
 Telefoon: 013-4633837 (na 19.00 uur)

"voordat 't bij 't oude papier word gezet"

Damspel Kleingoed
 Gerhard Bakker

Eindspel voor de laatste dammers

www.boekenroute.nl Telefoon: 030-2721235

9x per jaar: jan, feb, mrt; mei, jun, jul; sep, okt, nov.

Redactie:

Nico Leemberg
 Herman van Westerloo
 Harm Wiersma

Vaste medewerkers:

Hein Wilsens
 Theo Berends
 Tjalling Goedemoed
 Gerrit Boom
 Michael Koreniewski
 Alexander Schwarzman
 Alexander Getmanski

Redactie-adres:

Herman van Westerloo
 Sajetplein 20
 1091 DJ Amsterdam
 Telefoon: 020 6942007

E-mail:

redactie@hoofddlijn.nl
nj.leemberg@adsltotaal.nl
hwwest@dds.nl

Abonnement:

€ 37,50 per jaar (9 nummers)
 Buitenland: € 42,50
 Losse nrs: € 4,75

Gironummer:

5855797
 IBAN: NL44 INGB 0005 8557 97
 BIC: INGBNL2A

t.a.v. Stichting Hoofddlijn

Website:

www.hoofddlijn.nl

Lay-out:

Nico Leemberg
 Ontwerp voorpagina:
 Henk de Witt

HOOFDLIJN
 magazine voor dammers

- analyses
- reportages
- toernooi-verslagen
- damcultuur
- interviews

Voor een actie
 zie www.hoofddlijn.nl

'Sijbrands verliest'
 geschreven door Johan
 Krajenbrink

Dit boekje wordt door
 Krajenbrink aangeboden
 voor € 23,00 (incl.
 verzendkosten).

Nieuwe abonnees krijgen dit boekje
 cadeau.

'Tsjizjov verliest!'
 geschreven door Johan
 Krajenbrink

Dit boekje wordt door
 Krajenbrink aangeboden
 voor € 17,00 (excl.
 verzendkosten).

Bestaande abonnees kunnen dit boek bij
 ons bestellen voor 10 euro
 (incl. verzendkosten).

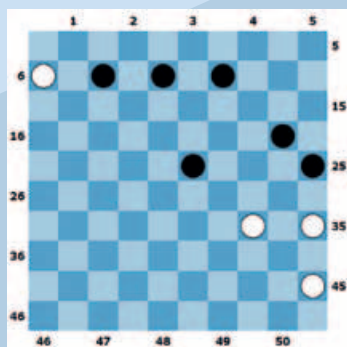

Het tweede persoonlijke wereldkampioenschap eindspelcompositie – 4

VAN DE BESTE ACHT EINDSPELEN VAN CATEGORIE A ZIJN IN DE EERSTE DRIE DELEN VAN MIJN VERSLAG OVER **PWCE-II** ALLEEN DE NUMMERS 3 EN 7 NOG ONBESPROKEN GEBLEVEN. DIT TWEETAAL IS NU DUS AAN DE BEURT! EN IK STEEK VAN WAL MET MIJN EIGEN WERKSTUK, EEN STRIJD VAN VIER WITTE TEGEN ZES ZWARTE SCHIJVEN DIE WAT TRAAK OP GANG LIJKT TE KOMEN, MAAR PLOTS TOCH IN ALLE HEVIGHEID LOSBARST:

Diagram 1

Johan Bastiaannet, Amsterdam
Categorie A, 7e plaats

1.6-1 8-12

Zwart kan de kersverse dam wel meteen afnemen, maar verliest dan nipt: 1...23-29 2.1x14 29x40 3.45x34 20x9 4.34-29! 9-14 (of 4...9-13 5.29-23 +) 5.29-24 25-30 6.24-20 14x25 7.35x24 +.

2.1-6 9-14!

Na andere zetten wint wit op z'n sloffen, b.v. 2...9-13 3.6-39 20-24 4.39-48 13-19 5.35-30! - wellicht de leukste aanpak - 24x35 6.45-40 35x44 7.34-30 25x34 8.48x2/8x50 23-29 9.50-6 enz. +.

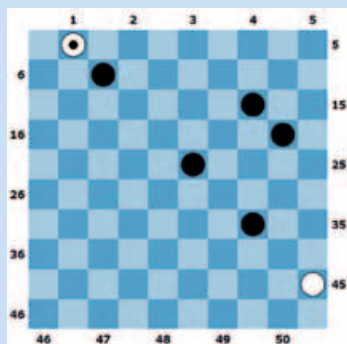
3.35-30!

En niet 3.6-50? 12-17 (of eerst 3...23-29) 4.50x2 20-24 5.2x30 23-29 6.34x23 25x34 met damafname en remise.

3...23-29!

Het enige serieuze verweer, na 3...14-19 kan bijvoorbeeld al 4.6-44 12-18 5.44-50 20-24 6.50-44 24x35 7.44-49 met de onpareerbare dreiging 8.45-40 +. Tevens leidt deze ruilzet, meteen gevolgd door een verrassend schijffoffer, in vloeiende stijl naar een markant mini-eindspel. **4.34x23 25x34 5.23-18! 12x23 6.6-1**

Diagram 2
Stand na 6.6-1

6...23-29

Van de andere zetten die zwart hier kan spelen, doen 6...7-11 en 6...20-24 (en dan 7.1x3/9 34-39 8.3-21/25 39-44 9.45-40 +) niet echt ter zake. Wel van waarde is de loepzuivere winst waarop wit is aangewezen na 6...34-40: 7.1x15 40-44 8.45-40 44x35 9.15-29 14-20 10.29x15 35-40 11.15-33 40-45 12.33-50 +. En na 6...23-28 7.1x10! verdienen zelfs diverse varianten vermelding:

1) 7...28-33 8.10-15 34-39 9.15x38 39-44 10.45-40 +.

2) 7...34-39 8.10x32 20-24 9.32-49! en nu:

2.1) 9...24-29 10.45-40 39-44 (of 10...29-33 11.49-16/32 +) 11.49-38 44x35 12.38x15/24 35-40 13.15/24-33 40-45 14.33-50 +.

2.2) 9...24-30 10.49-16 (of naar één der velden 21, 27, 32 en 38) en dan nog:

2.2.1) 10...30-34 11.16-49 +.

2.2.2) 10...39-44 11.45-40 44x35 12.16-7 +.

Al deze vertakkingen na **7...34-39** gaan evenwel mank aan één veldkeuzevrijheid voor de dam. En de nog volgende zelfs aan twee, net één te veel om volgens de internationale compositieregels te mogen worden beschouwd als thematisch:

2.2.3) 10...30-35 11.16-21 (of naar één der velden 27, 32, 38) 39-44 12.21-17 44-49 (12...44-50 13.17-6 +) 13.17-44 49x40 14.45x34 +.

Met de hoofdvariant is gelukkig niets mis:

7.1x10! 34-39 8.10-15 20-24

Of 8...29-33 9.15x38 39-44 10.45-40 +.

9.45-40 29-34

De andere winsten in dit motief zijn:

1) 9...39-43 10.40-34 29x40 11.15x35 +.

2) 9...29-33 10.15x38 +.

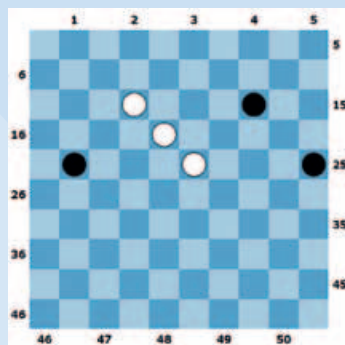
10.15x44! 34x45 11.44-50 +.

Op het drievariantige motief waarmee de hoofdvariant besluit, is mij alleen een simpele bewerking bekend van **Konstantin Chaletskij** (1912-2010): **13,29,39/10,40** (*Dam-brete* 9-1978). Mijn verdieping van dit gegeven heeft nog zo veel meer te bieden dat ik best durfde te rekenen op een gemiddelde score van 60 punt. Dat bleek iets te optimistisch: het eindcijfer werd 55,50 punt (Bieliauskas - 68; Katjoecha - 48; Zoebov - 53).

Over het fraaie 3x3-schijveneind-

spel waarmee Miljenko Lepšić beslag legde op de derde plaats, bleek de jury zelfs nog wat minder unaniem in haar beoordeling. Maar eerst aandacht voor de oplossing, zoals de auteur die ons heeft gegeven:

Diagram 3
Miljenko Lepšić, Kroatië
Categorie A, 3e plaats

1.12-7 25-30

Volstaat Lepšić na 1...21-26 met 2.7-1 14-20 (of 2...26-31 3.23-19 14x12 4.1x36 +) 3.18-13! 26-31 4.13-8! 31-37 5.8-2 37-42 6.2-24! 20x18 7.1x47 +, de winstvoering na 1...21-27 2.7-1 14-20 vergt wat meer papier én inspanning van de lezer:

1) 3.18-12? en vervolgens:

1.1) 3...27-31? 4.12-8 31-37 5.8-2 en nu:

1.1.1) 5...25-30 6.2x35 37-42 7.35-24! 20x18 8.1x47 +.

1.1.2) 5...20-24 6.2x35 37-42 7.35-44! 25-30 8.44-33 42-48 9.33-39 48x7 10.1x25 +.

Deze mooie schijnoplossing met liefst twee zuivere winsten komt zo nog terug, als onderdeel van de winstvoering. Eerst hoe zwart zich beter kan verdedigen:

1.2) 3...25-30! 4.12-8 30-34 5.8-2 27-31! (maar niet 5...27-32? 6.2-16! 32-37 7.16-32 +) 6.2-24 20x18 7.1x40 31-37 8.40-29 37-41 9.29-23 41-47=.

Schijf 18 moet dus de andere kant op!

2) 3.18-13! waarna zoal kan volgen:

2.1) 3...25-30 4.13-9! 30-34 5.9-4! 34-39 (op 5...27-32 wint behalve 6.4-15 20-25 7.23-19 34-39 8.15-20! ook nog 6.23-19 32-38 7.1x40! 20-24 8.19x30 38-43 9.4-15! enz. +) 6.

6.4x31/36 39-43 7.31/36-22 43-48/49 8.22-39/44 48x7 9.1x15 +.

In wezen de sleutelvariant van deze 3x3: alleen hier moet wit voor zijn tweede dam per se naar veld 4! 2.2) 3...27-32 4.13-8! en verder nog: 2.2.1) 4...32-38 5.8-2 en zowel na 5...38-43 6.2-24! 20x18 7.1x48 als na 5...25-30 6.2x35 38-42 7.35-24! 20x18 8.1x47 beslist een puntig zetje op schijf 20.

2.2.2) 4...20-24 5.8-2 32-37 6.2x35 en nu of 6...37-41 7.35-44! 41-46 8.44-28 25-30 9.23-18 of 6...37-42 7.35-44! 25-30 8.44-33 42-48 9.33-39, met steeds een allesvernietigende eindslag naar veld 25.

2.7-1 30-35

Of 2...21-26 3.23-19 14x12 4.1x25 +.

3.18-13! (3.18-12? 35-40 =) **21-26**

Hier meldt Lepšić nog de variant 3...21-27 4.13-8 14-19 5.23x14 27-32 6.8-3 32-38 7.3-17/21! - zwart mag wel damhalen, maar niet op veld 49 - 38-42 8.17-3 35-40 9.1x45 42-48 10.45-34 +.

4.13-8 26-31 5.8-3 35-40

Na 5...14-19 6.23x14 31-37 mag, anders dan zonet, juist dam 1 het beslissende duwtje in de rug geven: 7.1-23! 35-40 8.23x45 37-41 9.45-23 41-47 10.23-29 +.

6.3x20! 31-36

Andere zetten bieden zwart evenmin uitkomst meer:

1) 6...40-44 7.20-33 en nu:

1.1) 7...44-49 8.33-44 49x7 9.1x36 +.

1.2) 7...44-50 8.33-6 31-37 9.1-12/18 50-44 10.6x50 37-42 11.12/18-1 +.

2) 6...31-37 7.20-33 en nu:

2.1) 7...37-42 8.33x47 40-44 9.47-33 44-49 10.33-44 +.

2.2) 7...40-45 8.33-47! 45-50 9.1-6 +.

7.20-33

Ook hier het juiste veld voor deze dam.

7...36-41 8.33-28! 41-46

Of 8...41-47 9.28-33 47x7 10.1x45 +, dan wel 8...40-44 9.28x50 41-47 10.50-33 +.

9.23-18 46x7 10.1x45 +.

Een van de beste en meest veelzijdige 3x3-schijveneindspelen ooit gecomponeerd. Ja, ik denk zelfs dat dit behoort tot de top drie aller tijden! Het eindcijfer 77 punt (B - 95; K - 75; Z - 63) lijkt me dan ook een passende beloning. Wel drijft het geheel bovenal op bekende thema's en valt daarom het wat zuinige 63 van Zoebov niet echt uit de toon.

(wordt vervolgd)

FOTO: VITALIA DOUMESH

Aquario Accoustico

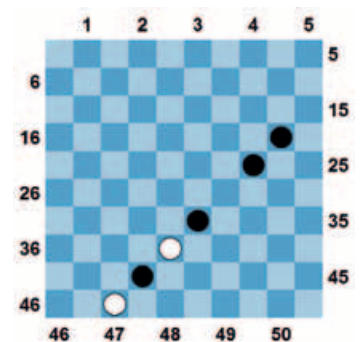
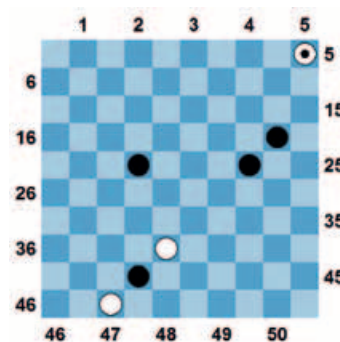
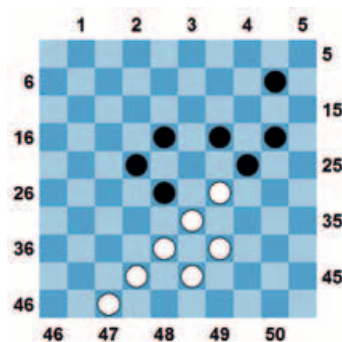
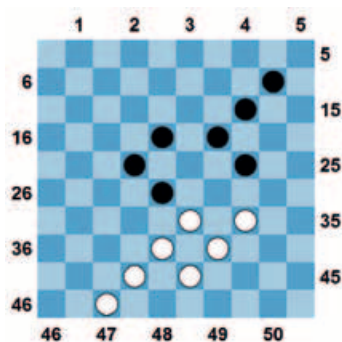
In 2009 wilde de Braziliaan Lélío Marcos het WK op de Copacabana in Rio de Janeiro organiseren. Er zou gespeeld moeten worden in een geluiddicht aquarium. Het WK kwam er niet, maar het aquario accoustico is er nu dan tóch. Op de foto zijn onder grote belangstelling de Russinnen Zhanna Sarshaeva (links) en de latere winnares Ekaterina Bushueva in gevecht verwickeld in het eerste 64 velden World Cup toernooi in Campinas. Landgenote Vitalia DoumESH was één van de tien

uitverkoren deelnemers. Zij deed het met een min één score matig, maar had het goed naar haar zin: „Het is fun om hier te zijn en het voelt ok om in het aquarium te spelen want de geluid isolatie is heel goed. Er staan veel mensen buiten achter het glas, maar ze storen niet. Brazilianen zijn heel emotioneel, reageren meteen op je lach en op de gebeurtenissen achter het dambord. We hadden meteen veel fans.”

OPLOSSING

ONOVERTROFFEN MOOI MINIATUUR HD 03, 2011

ONOVERTROFFEN MOOI
DOOR ANDREAS KUYKEN

Componist „**KWK**“, Karel Wendel Kruijswijk, vierde rond de plaatsing van dit miniatuur zijn 90e verjaardag bij volle gezondheid. Wit wint via een forcerende inleiding: **1. 34-29! 14-20 gedwongen;**

Nu dan de combinatie:
2. 29-23! 18x29
3. 39-34!! 28x37
4. 34x5 37-42 wel verplicht.

En thans het hoogtepunt: een damoffer, leidend tot een uniek thema: **5. 5-28!!! 22x33** gedwongen. Met het fantastische „**lijn-thema**“:

6.38x29 24x33 7.47x29 met winst door oppositie.

Vanuit een stille beginstand, met volledig gescheiden kleuren, begint een dynamisch gebeuren: een damcombinatie. Op de vijfde zet gevolgd door een nieuw hoogtepunt, de 'climax', het damoffer 5-28!!! 'Creatieve chaos' puur!!! En er verrijst na de slag (22x33) een wonderschoon thema, allemaal op één enkele diagonaal!!! 'Vrede', 'rust'. Een 'zeven om zeven', met winst in zeven (zetten): het is allemaal 'af'. **ZK***.

(* **ZK** staat voortaan voor: „Zegt Kuyken“. Dan kunt u vrijblijvend kiezen: instemmen of gezellig bij uw eigen mening blijven! Goed hè!)

KNDB Personalia

Nieuwe leden

De KNDB verwelkomt als lid: Rob Aartsen, DC Roermond; Cas Aleven, Damvereniging VBI; Jorien Alink, BDV Bennekom; Ramses Alkan, Dammers uit Oost; Bart Baak, Urk aan zet; Johan Baak, Urk aan zet; Gokhan Bagci, DC Den Haag; Kees Bakker, Denk en ZDV; Peter Bakker, DG Het Noorden; Alhaji Banguru, Damschool Tilburg; Ferry Been, Koninklijke Nederlandse Dambond; Dick Bekkema, Excelsior; Berend van der Berg, Samen Sterk; Tim Berkhuyzen, DC Den Haag; Ruph Bhawanibhiek, DOG; Bert Bimbergen, BDO; Geert Bloemberg, DC Emmen; Marnix Blonk, Kijk Uit; Robin Bodar, Heijmans Excelsior; Christiaan de Boer, Urk aan zet; Fokke de Boer, Urk aan zet; Lummie de Boer, Urk aan zet; Pieter de Boer, Urk aan zet; Tijn Borgers, Damvereniging VBI; Frederik Bos, Koninklijke Nederlandse Dambond; Rutger Bos, DC Boboli Bunschoten; Martin Bosch, DV Oosterveen; Alex van den Bosch, DES Lunteren; Huug Bosse, DC Zaanstreek; René Bouma, Eensgezindheid; Erno van den Brand, Damschool Tilburg; Jona Tiuri van den Brand, Damschool Tilburg; Marcel Briefjes, DC Kennemerland; Mariëlle van de Brink, DES Lunteren; Teun van den Brink, Damvereniging VBI; Christian van de Broek, DES Lunteren; Henk Bronkhorst, Koninklijke Nederlandse Dambond; Age Brouwer, Urk aan zet; Sanne Calf, DC IJmuiden; Harry Clasquin, Denk en ZDV; Jan Cysouw, DES Lunteren; Thomas van Dam, Kijk Uit; Omar Dap, Damschool Tilburg; Robert Datema, DV Warffum; Joey Dib, DC IJmuiden; Femke Dijksterhuis, OG Drachten; Qori van Dixhoorn, WSDV; Rik Doldersum, Witte van Moort; Jannick ten Doll, Samen Sterk; Owen Donkers, WSDV; Lyan Doomernik, DC Heteren; Teun Dreise, Damvereniging VBI; Gert Drent, De Hammerdammer; Ché Durmus, Damvereniging VBI; Larah van Egmond, DC Kennemerland; Wim Eijgenraam, Damclub Scheveningen; Daan van Elteren, Denk en Zet; Luuk Endstra, DC Den Haag; Sjoerd Ferwerda, Excelsior; Ruud Fintelman, VTD; Nina Fleskes, Damvereniging VBI; Tim Fleskes, Damvereniging VBI; Nico Flikweert, De Eendracht; Luise Gabbert, WSDV; Aart de Gans, NDV; Robin Garms, DC Purmerend '66; Jeroen Geluk, SNA; Lev Gilevych, PSV Dammen; Yaroslav Gilevych, PSV Dammen; Lucas van Grinsven, Damschool Tilburg; Sybrand de Groes, Eensgezindheid; Jochem Grootherder, BDV; Jan Groters, DDC Deventer; Henk Guliker, PDC; Nikita van der Gun, DC Kennemerland; Sytze de Haan, Excelsior; Mark Hale, De Kroonschijf; Peter Hale, De Kroonschijf; Eva van de Ham, SDC; Wim

Hammer, DSS; Koen Hankel, DC VELO; Floris van der Hart, DC Heteren; Joep Hegeman, Damvereniging VBI; Merel van der Heijden, DC Heteren; Valere Hermans, DV Rest. Hong Kong/DVS; Kees van den Heuvel, DC Van Dalen-Glas; Dave Hillegers, DC Purmerend '66; Tobias Hoogland, DEZ/NGKZ; Jan van Horssen, Middelburg; T. Horzelenberg, DSS; Jelle Hospes, ZVHD; Kevin Hu, Orfam Telecom Twente; Michelle Hu, Orfam Telecom Twente; Lucas Huisman, DC Heteren; Dick Huitink, DV DIOS; Quinten Huizer, RDC Rijnsburg; Daniël Huizing, Excelsior; Aron Hummel, DC Dronten; Jan Hummel, DC Emmen; Wim Ijsselstein, Denk en ZDV; Marcel Jacobowski, Samen Sterk; Alexander Jagdew, SNA; Mees Janmaat, SNA; Sai Jansen, Damvereniging VBI; Nicky Janssen, Orfam Telecom Twente; Judy de Jong, DC IJmuiden; R. de Jong, DSS; Wim de Jong, DC Dordrecht; Jelle Jongsma, DC Heerenveen; Kane Jordens, Damvereniging VBI; Michel Jouwsma, Denk en ZDV; Willem Juffer, SSS; Radjendrenath Kalloe, DC Den Haag; M. van der Kamp, DC Almelo; Wim Kanters, Denk en ZDV; Alexandros Karantzas, OG Drachten; Akosh Kardos, WSDV; Ronald Keijzer, EDC Enschede; Darya Kharina, PSV Dammen; Narek Khechadori, Eureka Heerlen; Ruud Klaarenbeek, Koninklijke Nederlandse Dambond; Dorus de Knecht, DC IJmuiden; Darina Knoops, DC Dordrecht; Steven Knuiman, Damvereniging VBI; Albert Koffeman, Urk aan zet; Jelder Kootstra, OG Drachten; Tony Korf, DC Kennemerland; Jan Kornilov, PSV Dammen; Gerard Korten, WDV; Leopold Kouogeue, Denk en Zet; Elisabeth Kramer, DG Het Noorden; Hessel Kramer, Urk aan zet; Saskia Kreeft, Orfam Telecom Twente; Bruun van de Laar, BDSV; John van Laarhoven, WDV; Thomas van de Lagemaat, DES Lunteren; Nout Lamberts, Witte van Moort; Anne Langhout, DC Huizum; Sandra Laurutiene, DC Roermond; Nico Leemberg, SNA; Sergei Leenaers, Damschool Tilburg; Linsey van Leeuwen, Damvereniging VBI; Guus van Lent, VTD; Ruben Leonora, Samen Sterk; Eric Leusink, EDC Enschede; Roy Liem-Kon-Tja, Koninklijke Nederlandse Dambond; Freddie Makdoembaks, EDC Enschede; Bas Marcelis, ADG; Aldert van der Meer, Koninklijke Nederlandse Dambond; P.J. van der Meijde, VRD; Lotte Meijer, DG Het Noorden; Koert Meuleman, Witte van Moort; Mathijs van Minnen, DC Heteren;

André Moeskops, DC Kennemerland; Daniël Mohr, Samen Sterk; Philip Mohr, Samen Sterk; Tom Molenaar, BDV; Rein Molendijk, Denk en ZDV; Alwin Morssink, BDV; Sietze Niemeijer, Denk en ZDV; J. Niezen, DC Lemmer; A. Noyens, Koninklijke Nederlandse Dambond; F. Orie, DC Almere; Chiel Overvoorde, DC VELO; Mustafa Öz, Denk en Zet; Yusuf Ozkuzugudenli, Damschool Tilburg; Bart Passchier, RDC Rijnsburg; Dré Peeters, CEMA\De Vaste Zet; Noud Pelkman, Damvereniging VBI; Eddy Piekienpai, Koninklijke Nederlandse Dambond; Yunus Piroglu, DC IJmuiden; Ton van der Ploeg, DC Boboli Bunschoten; Jeroen Polle, Damschool Tilburg; Ted Polman, Damvereniging VBI; Jaap van Praag, Denk en ZDV; Felicia Ramataur, SDC; Edwin Ran, Koninklijke Nederlandse Dambond; Ticho Raspe, Denk en Zet; André Raven, CEMA\De Vaste Zet; Joas van der Reest, Urk aan zet; Pieter Reitsma, DC Oerterp; Buddy van Rheenen, VRD; Anna Rijks, Damvereniging VBI; Gerrit Ritmeester, Denk en ZDV; David Riupassa, PSV Dammen; Jan Hendrik Robben, DV Oosterveen; Elmar Roeper, SNA; Thijs Roessen, DC VELO; Joost Rossen, Damvereniging VBI; Sandy Russchenberg, DEZ Reeuwijk; A. Sacko, Bolsward Workum Combinatie; Thijs Salemink, Damvereniging VBI; Erik Schaafsma, DES Lunteren; Gerlinda Schaafsma, DES Lunteren; P. Scheffers, MDV; Dario Scholten, Damvereniging VBI; Eline Scholten, Damvereniging VBI; Luca Scholten, Damvereniging VBI; Ralf Scholten, Damvereniging VBI; Tinus Schuring, Koninklijke Nederlandse Dambond; Tristan Schuttelaars, Damschool Tilburg; Arend Schuurman, DC Oerterp; Sherwin Scoop, DV Micone; Sjoerd van der Sel, DC IJmuiden; Abe Sikkema, DC Heteren; Stijn Slaats, Heijmans Excelsior; Albert Slomp, EDC Enschede; Jan Sloot, Excelsior; Reinout Sloot, DC Huizum; Sjoukje van der Sluis, OG Drachten; Justin Smetters, Damschool Tilburg; Jetske Smit, Damcombinatie Fryslân; Johan Smits, 020; Albert-Hendrik Snijder, Urk aan zet; Mark van der Spoel, Koninklijke Nederlandse Dambond; Menno Stam, Samen Sterk; Teus Stam, Denk en ZDV; Gerrit van der Steeg, Kunst en Genoegen; Eelke Steringa, DC Twijzelerheide; Pascal Stil, Koninklijke Nederlandse Dambond; Michael van der Stroom, Damclub Scheveningen; Renate Swaneveld, DC Heteren; Thimo Swieringa, DC Heteren; Sietse Terpstra, DC Rinsumageest; Bertus Teunissen van Manen, CTD Arnhem; Kornelis Tjeerdsma, DC Oudega; Johan Tol, GDC Gorinchem; Ivan Trofimov, Mo & Z Volendam; Maaike Ubaghs, Denk en Zet; Daan den Uijl, De Kroonschijf;

Herman Ulkeman, CTD Arnhem; Sverre Varkevisser, RDC Rijnsburg; Roelof Veenhuis, DC Diever/Dwingeloo; Wietse Veenstra, DG Het Noorden; Dionne Veld, Denk en Zet; Daniël Veld, Denk en Zet; Tristan van der Velde, PDC; Sil Veldhuijsen, DC Heteren; Ilan Veldhuisen, DC Heteren; Stefan Veltmaat, Hartholt Olie; Annelie Verbakel, Heijmans Excelsior; Frank Verdel, Koninklijke Nederlandse Dambond; Sander Verhoeven, DC Harderwijk; Luca Verkade, Damvereniging VBI; J.H. Vet, Ons Genoegen; Asje Visscher, SSS; Bart Visscher, Urk aan zet; Leon Visscher, Orfam Telecom Twente; Willem Visscher, SSS; Davey Visser, DEZ Reeuwijk; Martijn Vlootman, DC Heteren; Wim Vogelaar, Denk en ZDV; Cornelis Vooijs, KDC; Jan de Vos, DC Huizum; Martijn de Vries, Dammers uit Oost; Maurits de Vries, DC Kennemerland; Sjoerd de Vries, DC Rinsumageest; Stan de Vries, SNA; Thomas de Vries, Dammers uit Oost; Piotr Waclawik, De Kroonschijf; Finn van der Wal, SNA; Janou van der Wal, SNA; Renzo van der Wal, Orfam Telecom Twente; Emilio Weenink, WSDV; Kevin de Weerd, DC Harderwijk; Gerard Weinans, DC Heerenveen; Margot Weistra, DC Heteren; Cees Westland, DC Zenderstad; Bas van de Wetering, DID; Arnold Wiegersma, DC Rinsumageest; Simon Wiersma, DC Zutphen/Warnsveld; Lucas Wigchert, DC IJmuiden; Bart Wiggemansen, Koninklijke Nederlandse Dambond; R. Willemsen, DC Almelo; Theo Winkelaar, DC Kennemerland; Johannes van der Woude, DC Rinsumageest; Noah Zanoni, DEZ Laren; Luke Zeegers, DC IJmuiden; Annelies Zijda, SDC; Benthe van Zijl, DC IJmuiden; Sjouke Zijlstra, DC Heerenveen; José Zomer, DC Wierden.

Overleden

Het bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van: J.W. Bakker, O&O Genemuiden; A. Hummel, MTB Hoogeveen; H. van Snippenburg, UDG-Vriendenkring, Utrecht (Lid van Verdienste KNDB); M.H. van Setten, HDC/ODB Den Haag; L. Vrijland, DC Rijnmond; R.C. van der Gaag, RDS Sint Oedenrode; G.D. Drent, Warffum; W. van Kesteren, DC Austerlitz; J. Leeuwerik, DC Zaanstreek; A. de Hek, DEZ Hardinxveld-Giessendam; A. Krauwel, VGO Hoogblokland; R. Verbeek, BDV Brummen; J. van Amstel, ADG Amersfoort en DDV Diemen; J.C. de Koning, DC Westland en VELO Wateringen; L.A. de Koning, DC Westland; H. de Leeuw, PSV Dammen Eindhoven; P. van Egmond, RDC Rijnsburg; J. Hoeks, WSDV Wageningen; W. de Jong, persoonlijk lid; A. Francke, DC Lammerenburg; W.A. Huisman, Denk en Zet Hardinxveld; H. Striker, Ons Genoegen Wapenveld, G. Adam persoonlijk lid, H. Twiest, Witte van Moort Westerhaar; H. Blotenburg, DVV Voorthuizen; L. Boogert, PWG 's-Gravenpolder, S. De Groes, De Oldehoeve, Eensgezindheid en Bolsward Workum Combinatie; J. Poppe, DC Oostkapelle.

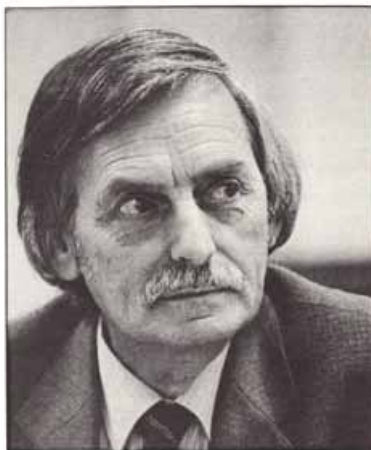
Kampioenschap van Nederland 2013

Verenigingen of andere organisaties, die geïnteresseerd zijn om in 2013 het Kampioenschap van Nederland Algemeen of het Kampioenschap van Nederland voor Vrouwen te organiseren, dienen dit zo spoedig mogelijk kenbaar te maken bij de coördinator wedstrijdzaken van de KNDB, Evert Davelaar, e-mail:wedstrijden@kndb.nl. Zij kunnen bij hem tevens om inlichtingen en een begroting van het evenement vragen.

Wim de Jong, vechter op de honderd velden, overleden

(1922-2012)

Op 9 januari jl. is in de leeftijd van 89 jaar Nederlands kampioen Wim de Jong uit Haarlem overleden. In de jaren vijftig en zestig behoorde hij tot de top. De Jong veroverde de nationale titel in 1956, 1960, 1961 en 1962. In 1956 behaalde hij de zesde plaats op het wereldkampioenschap en ontving de titel van internationaal meester en nationaal grootmeester. In 1960 gebruikte hij zijn WK-ticket niet omdat hij zich niet vrij kon maken van zijn werkzaamheden.

De volgende passage uit het onlangs verschenen jubileumboek illustreert de speelkracht van De Jong in die periode: „In 1955 maakte hij zijn NK-debuut op flietsende wijze: na negen ronden stond hij met 13 uit 9 fier bovenaan, maar moest het toernooi op doktersadvies verlaten. Uit de score van de latere winnaars (Keller en Laros scoorden 15 uit 12), valt af te leiden dat een gezonde De Jong meteen glorieus kampioen zou zijn geworden.”

De Jong kwam uit een gezin waarin het damspel fanatiek werd beoefend. Zijn vader was eveneens een sterke speler. De twee oudste zonen, Yme en Bas, werden eveneens goede dammers. Veel sterke spelers, onder wie wereldkampioen Piet Roozenburg, kwamen bij de De Jongs over de vloer.

De speelstijl van Wim de Jong was romantisch, grensverleggend, gedurfd en compromisloos. In 1985 brachten vrienden en bewonderaars van De Jong een boek uit onder de veelzeggende titel ‘Wim de Jong, vechter op de honderd velden’. Een citaat hieruit: „De Jong speelde steeds om de winst te behalen en schuwde het niet om in slechtere standen terecht te komen, als het maar gelukte de tegenstander mee te slepen in een uitputtende slag om het wederzijdse kunnen in volle omvang aan te tonen.”

De Jong was zowel achter als naast het dambord een gentleman en maakte zich verdienstelijk voor de damsport. Hij was betrokken bij de organisatie van schooldamwedstrijden en verzorgde begin jaren negentig geruime tijd de training van de nationale vrouwenselectie. Al in 1971 werd hij vooral vanwege zijn verdiensten op het dambord benoemd tot lid van verdienste van de KNDB.

KNDB Erediploma voor Jan Voortman

Tijdens een vergadering van de KNDB jeugdcommissie heeft Jan Voortman (links op de foto) uit handen van bestuurslid jeugdzaken Rob Aartsen het erediploma van de KNDB ontvangen voor het werk dat hij als coördinator schooldammen heeft verricht.

Lintjesregen

Naast de eerdere surprise bijeenkomst voor Harry de Waard zijn tijdens de jaarlijkse lintjesregen op vrijdag 28 april nog meer dammers met een Koninklijke onderscheiding verblijd.

Wim Heemskerk 75 jaar lid van LDG Leiden

Terwijl er het Leids Damgenootschap nog niet zo lang geleden (LDG) zijn honderdste verjaardag vierde was er bij deze vereniging opnieuw een reden om een bijzonder jubileum in de schijnwerpers te zetten. Eind juli 1936 was namelijk het moment waarop Wim Heemskerk als vijftienjarige jongeling voor het eerst aanklopte bij de toenmalige Leidse Damvereniging (LDV), en sindsdien is hij nooit meer weggegaan. Van de negentig jaren van zijn leven was en is hij tot op de dag van vandaag inmiddels dus meer dan 75 jaar actief in de georganiseerde damsport. Niet alleen achter het bord, maar vooral ook op het facilitaire vlak, in de ruimste zin van het woord.

Jan Voortman (derde van links)

Harry de Waard Ridder in de orde van Oranje Nassau

Harry de Waard uit Zeist heeft uit handen van burgemeester Koos Janssen van Zeist deze Koninklijke onderscheiding ontvangen in aanwezigheid van familieleden en damvrienden.

Nico Konijn

IJsbrand Haven

Geert van Dijk 70 jaar lid van WSDV Wageningen en KNDB

Gerhard Gerritsen, voorzitter van WSDV en de Gelderse Dambond, las de lange lijst met Van Dijks verdiensten voor de damsport op, waaronder zijn grootste successen zoals het behalen van de nationale titel in 1958, zijn winst in de Challenge Mondial en de match om het wereldkampioenschap met Koepman in 1959. Daarnaast trainde hij ook talentvolle jeugdleden als Johan Sterrenburg en Jolien Alink. Bondsvoorzitter Johan Haijntink overhandigde Van Dijk een oorkonde als blijk van waardering voor zijn langdurig lidmaatschap en zijn vele verdiensten voor de damsport.

Kees Bies

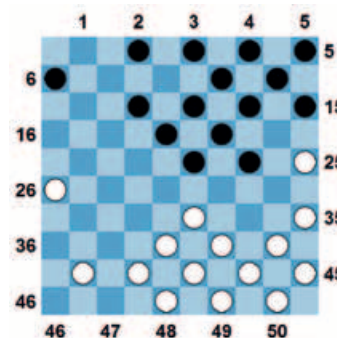
Het grootmeestertoernooi Fries dammen had dit jaar plaats in het stadhuis van Franeker. Op de foto v.l.n.r.: spelers Foeke Tiemensma, Marten Walinga, Germ Terpstra, Taeke Kooistra en toeschouwer Kisra Al Khodr (spelend bij De Rûge Wolf, Lollum-Waaksens).

Een speler met een eigenwijze speelstijl, zo mag Germ Terpstra uit Easterein wel genoemd worden. Hij is de enige dammer die met wit 31-27 en 33-28 opent en met zwart, op 31-26, met 20-24 antwoord. Wytze Ennema schreef al in 1937 in zijn *'Beknopte handleiding voor de beoefening van het Friesche Damspeel'*, dat de aanvangszetten 31-27 en 33-28 bij serieuze partijen 'tegenwoordig' niet worden gespeeld. Dat Terpstra hier zich wel aan waagt heeft alles te maken met grondige studie, ervaring en de kennis dat een ander onwetend is... In het land der blinden is immers eenoog koning.

„Het wordt tijd dat de koning van zijn troon wordt gestoten“, zal Foeke Tiemensma gedacht hebben tijdens het grootmeestertoernooi in Franeker. Tiemensma had dit jaar al menig Fries dammer verrast door de sneldamtitel voor zich op te eisen en plaatste zich hiermee voor Franeker. In de partij ging Terpstra (spelend met zwart) voor-
spoedig van start.

1.31-26 20-24! 2.34-30 18-23!?
Hiermee vervolgt Terpstra elke keer zijn partij, m.i. is 14-20 een veel stabielere voortzetting. **3.30-25 17-21** De zet 15-20 zou ook nog een optie zijn maar elke andere zet levert direct of indirect schijfverlies op: na 12-18, 16-21 of 17-22 volgt 32-28 etc. **4.26x17 16x18** (verplicht) **5.36-31** Nu lijkt de afruil 5...34-29 6.33x22 18x36 7.46x26 19-24 8.25x23 13x31 9.41x21 11x31 een mooie aanval, maar 39-33 gevolgd door 37-32 leiden tot schijfverlies. Over blijven alleen 11-16 of 11-17, want elke andere variant leidt ook tot schijfverlies. **5...11-16 6.31-26 16x36 7.46x26** aan de rechterflank is nu een soort *status quo* ontstaan. **7...07-11 8.26-21 11x31 9.37x26**. Tiemensma mergelt Terpstra verder uit **9...01-07 10.41-37 07-11 11.26-21 11x31 12.37x26 06-11 13.32-27** en ook de 'Koning van 20-24' soupeert verplicht mee: **13...11-17 14.27x07 08x06 15.47-41!** (zie diagram)

De stand doet niet echt typisch Fries aan en misschien dat ook

daarom deze opening niet meer tijdens serieuze partijen moet worden gespeeld. Wat zwart nu ook bedenkt, het zal naar schijfverlies leiden: op 15-20 volgt 41-36 en dan zal na elke schijnbaar mogelijke zet 33-28 of 33-29 volgen met twee schijven verlies. Op elke andere zet volgt direct 33-28 met minimaal een schijf verlies. Terpstra kiest verstandig voor zelfopoffering voor **24-30 16.35x22 12x34 17.40x29 15x35 18.45x25 10-15 19.29-24 14x34 20.44x24 15x35 21.50-45 19x30 22.45x34** met schijfachterstand, maar de partij werd keurig

naar winst uitgespeeld: **22...09-14 23.41-36 14-20 24.38-32 04-10 25.42-38 10-15 26.38-33 13-19 27.32-27 20-25 28.27-22 18x27 29.26x28 25-30 30.34x25 15x35 31.49-44 02-07 32.48-42 07-11 33.28-23 19x28 34.33x22 11-16 35.36-31 35-40 36.44x35 16-21 37.31x11 06x28 38.39-34 03-09 39.34-29 28x30 40.35x24 09-14 41.24x04 05x03 42.43-39 03-08 43.39-33 08-13 44.33-29 13-18 45.42-37**

Het moge duidelijk zijn dat Tiemensma uitstekend voorbereid te werk is gegaan en dat Terpstra zich nog wel eens een keer zal bedenken om met zwart 20-24 te openen...

Pinky komt met een

Zoals jullie vast allemaal weten is Pinky een eigenwijze cyber pinguïn die in de afgelopen jaren helemaal verslaafd is geworden aan het mooie damspel. Hij bezocht veel toernooien en schreef daarover op zijn website www.damz.nl. Ook plaatste hij fotofilmpjes en interviewde hij jonge damtalenten. Hij is dus helemaal hoteldebotel van dammen in het algemeen en jeugddammen in het bijzonder. Enige tijd geleden kreeg de redactie van 'het Damspel' een mailtje van deze pinguïn waarin hij vertelde dat hij zijn huis aan het verbouwen was en dat hij binnenkort open huis hield. Met zijn huis bedoelde hij zijn website www.damz.nl, maar wat hij nu bedoelde met open huis? De redactie van 'het Damspel' werd nieuwsgierig en zocht Pinky op om hem te interviewen, en kwam laaiend enthousiast terug. Pinky heeft wilde plannen om nog meer kinderen in aanraking te laten komen met dammen!

Pinky, wat een mooi nieuw huis heb je! Waarom heb je het laten verbouwen?

„Ik heb gemerkt dat het netjes en modern houden van mijn huis veel tijd en energie vergt. Ik wil graag zoveel mogelijk vertellen over leuke toernooien en leuke dammende kinderen die ik heb ontmoet, maar het valt niet mee om met vleugels een verslag te schrijven. Daarom moest ik steeds een beroep doen op behulpzame kinderen, ouders of jeugdleiders. Het werd steeds moeilijker om mensen te vinden die regelmatig een verslagje wilden schrijven.

Een tweede reden is dat ik dammen zo'n fantastische sport vind dat ik vind dat veel meer kinderen moeten komen dammen. Vroeger had iedereen een dambord thuis en werd er veel gedamd op regenachtige dagen. Tegenwoordig zit iedereen achter de computer. Daarom heb ik een goede vriend bereid gevonden om een programmaatje te schrijven waarmee je tegen elkaar kunt dammen op de computer. Ook heeft hij er vele dingen omheen gebouwd waardoor ik kinderen nog beter over dammen kan vertellen. Er moeten gewoon veel meer kinderen gaan dammen!”

Dat is een mooi plan, maar hoe wil je dat doen dan?

„Ik wil allerlei activiteiten organiseren waarbij kinderen via deze jeugddamserver, want zo heet dit programmaatje, tegen elkaar gaan dammen. De kinderen loggen in op deze damserver en geven hun naam, woonplaats en e-mailadres aan mij. Als ik een verslagje binnenkrijg en deze op www.damz.nl plaats, krijgen al deze geregistreerde dammers een mailtje dat er weer

iets leuks is gebeurd. Zo hoeft niemand iets te missen. Ook de jeugdleiders en mensen die een damtoernooi organiseren help ik ermee. Op het moment dat iemand in Lutjebroek een toernooi organiseert stuurt hij mij de uitnodiging. Ik kan dan in mijn adressenbestand kijken wie er in de buurt van Lutjebroek woont en die rechtstreeks de uitnodiging doorsturen. Ik wordt dan als het ware de tussenpersoon tussen de vereniging en de doelgroep. Mijn vriend die de site bouwt heeft me al eens relatiebeheerder genoemd, dat vond ik wel een leuke naam. Ook wil ik een sociaal medium (een soort Hyves of Facebook) om deze site heen bouwen zodat alle dammertjes met elkaar kunnen chatten en afspreken op een damtoernooi.”

Maar is dat dan niet gevaarlijk en komen er dan niet allemaal rare vogels inloggen?

„De jeugddamserver is gebouwd met een beschermde omgeving. Er wordt heel streng op toegekeken dat niemand zich misdraagt tijdens het chatten als je een partij aan het spelen bent. Ook als iemand al heel goed kan dammen en elke keer weer op deze site inlogt zullen we hem vertellen dat de gewone damserver (<http://damserver.kndb.nl>) meer zijn speelterrein is. Zo blijft alles heel laagdrempelig en is de jeugddamserver alleen voor de jeugd. Helemaal voorkomen dat er vreemde vogels inloggen kan ik niet, maar zodra iemand in beweging komt grijp ik in.”

Je wilt dus zoveel mogelijk mailadressen verzamelen en je vertelde dat je die via allerlei activiteiten gaat verzamelen. Hoe wil je dat doen?

„Natuurlijk heb ik daar wat hulp bij nodig. In de afgelopen jaren heb ik heel wat jeugddamleiders, organisatoren en enthousiaste dammers ontmoet. Zij geven op dit moment al damles op veel scholen. Ik ga hen vragen om de jeugddamserver zoveel mogelijk te promoten door onderling

nieuwe website!

wedstrijden te organiseren. Het is toch heel leuk om af te spreken dat je op een bepaald tijdstip de Pinkyschool uit Zuidpoolland laat spelen tegen de Henkieschool uit Noordpoolland? Ook kun je natuurlijk onderling damwedstrijden spelen. Als de kinderen op school een keer een account aangemaakt hebben kunnen ze gemakkelijk thuis ook weer inloggen en een partijtje dammen. Een tweede manier waarop ik deze site wil promoten is via maatschappelijke stages. Aspiranten en junioren die nu al op de damclub zitten (en dus ook op het voortgezet onderwijs) moeten elk jaar een aantal uren opvullen met maatschappelijke stages. Ik heb een kant en klare stageopdracht gemaakt waarbij deze scholieren bijvoorbeeld hun oude school in het basis onderwijs opzoeken en daar via de jeugddamserver wedstrijden organiseren. Een jeugdleider of contactpersoon van de vereniging waar deze aspirant lid van is hoeft niets te doen, behalve controleren of de opdracht is uitgevoerd. Met zijn goedkeuring heeft de middelbare scholier voldaan aan zijn maatschappelijke stage. Een derde manier van mailadressen verzamelen heb ik voorgelegd aan de KNDB. Deze is aan het bekijken of ze geld kunnen vrijmaken om een communicatiestudent aan het werk te zetten met een promotieopdracht. Hier zitten nog wel wat haken en ogen aan, de student moet bijvoorbeeld een stagebegeleider hebben met een communicatie achtergrond op HBO niveau. Of dit gaat lukken is nog niet zeker."

Kun je ook nog andere toernooien organiseren op die nieuwe jeugddamserver?

"Ja natuurlijk, maar dat is van latere zorg. Je kan dan bijvoorbeeld denken aan het organiseren van een cyber NK sneldammen. Er zit een toernooi-module op, dus als de kinderen afspreken op een bepaald moment in te loggen is dit goed mogelijk."

Welke activiteiten zou je georganiseerd willen zien?

"Ik zou graag willen dat de provinciale bonden naast het schooldamkampioenschap viertallen ook een individueel schooldamkampioenschap organiseren. De winnaars hiervan kunnen dan om het individueel schooldamkampioenschap van Nederland spelen. Dit jaarlijks terugkerend evenement zal naast het toernooi zelf ook staan van dampromotionele activiteiten. Er zullen damfilmpjes te zien zijn op schermen. Er zullen informatie en dam clinics aan ouders en begeleiders worden gegeven en de organiserende vereniging zal volop haar jeugdclub kunnen promoten. Behalve kinderen enthousiast maken voor dammen ga ik ook nog een leuk evenement organiseren

voor kinderen die al dammen en al wat beter zijn. In het weekend van 8 en 9 juni 2012 zal in Roermond een internationaal damweekend worden georganiseerd. Voor een heel klein bedrag kun je een heel weekend dammen. Overnachten doen we vlak over de grens in Duitsland en er zal een barbecue worden georganiseerd terwijl we naar de wedstrijd Nederland - Denemarken van het EK voetbal kijken. Vooral welpen en pupillen met begeleiders zijn hiervoor van harte uitgenodigd, maar ook aspiranten en junioren zijn welkom. Ook worden er kinderen uit België, Duitsland en Polen uitgenodigd."

Pinky, wat een geweldig plan! Wat kunnen jeugdleiders doen om je met dit plan te helpen?

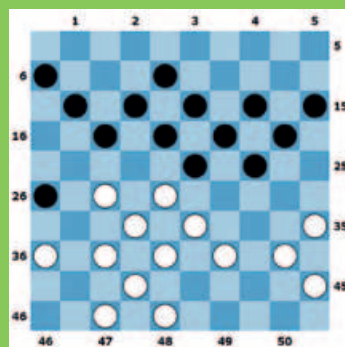
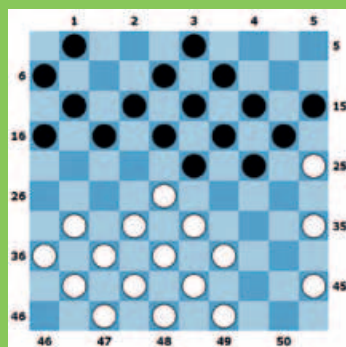
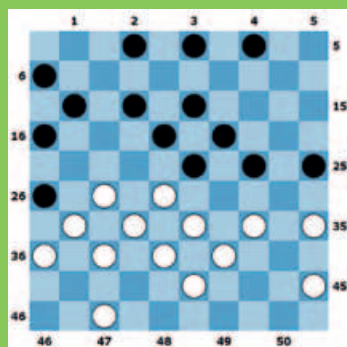
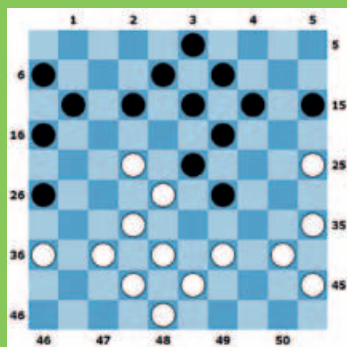
"Ze kunnen in hun eigen omgeving wedstrijden organiseren op de jeugddamserver, ze kunnen aankondigingen van hun toernooien opsturen naar me zodat ik ze weer kan doorsturen. En als ze nog meer willen doen weten ze me wel te vinden. Er is nog wat werk!"

De redactie van het Damspel is al net zo enthousiast over de nieuwe plannen als Pinky zelf en wenst haar heel veel succes toe met de uitvoering!

Een tekening van hoe mijn nieuwe site er ongeveer uit gaat zien.

Strategie - De Kerkhofruit

DE KERKHOFUIT (VELD 22 VOOR WIT, 29 VOOR ZWART) HEEFT EEN ROETZWARTE REPUTATIE. VEEL SPELERS BEZETTEN DIT VELD ALLEEN ALS HET ALTERNATIEF DIRECT VERLIES IS. DE REDEN VOOR DEZE SLECHTE REPUTATIE IS ENERZIJD DE GEMAKKELIJKE AANVAL, DIE DE TEGENSTANDER HEEFT OVER VELD 18 (OF 39 VOOR WIT). VOORTS KAN DE VERDEDIGER IN NOOD DE VOORPOST GEMAKKELIJK RUILEN, ZODAT GOEDE VOORPOSTEN OP DE KERKHOF MEESTAL GEEN LANG BELEVEN BESCHOREN ZIJN. TOCH ZIJN ER MOMENTEN, DAT OOK DEZE VOORPOST GEWOON EEN STERK STUK IS.

Een bekend en beroemd voorbeeld is de wederzijdse bezetting van de kerkhofruit in een volkomen symmetrische stand. De speler aan zet is sterk in het nadeel. Dat geldt voor vrijwel elke overeenkomstige symmetrische positie. Diagram 1 is bijvoorbeeld 18 keer voorgekomen. Wit aan zet is in grote problemen. Na 1.39-33 heeft zwart 1...12-18 2.33x24 18x27 3.32x21 23x41 4.36x47 19x30 5.25x34 26x17 met stukwinst. Als wit rustig blijft, dan kan hij zich staande houden. Ruilen als 1.37-31 26x37 2.32x41 23x32 3.38x27 of 1.40-34 29x40 2.45x34 12-18 3.37-31 26x37 4.42x31 18x27 5.31x22 8-12 6.39-33 overleven het avontuur met de spreekwoordelijke 'bloedneus'. Ook 1.39-34 en 1.36-31 zijn wel eens goed gegaan. In de partij *Maurice Raichenbach – Oscar Vaessen* won de zwartspeler via het zetje 6.38-33? 23-29! 7.34x23 12-18 8.23x12 14-20 9.25x23 11-17 en 16x49!.

Ook fraai is de schijfwinst tegen de twee witspelers, die verdergingen met 1.40-34 29x40 2.35x44!? 12-18 3.37-31 26x37 4.42x31 18x27 5.31x22 8-12 6.39-33? (38-33! is beter) 12-18 en omdat de ruil 7.22-17!? 11x22 8.28x17 verhinderd was door 8...23-28! 9.32x12 13-18x50 ging wit roemloos ten onder.

Het maakt enorm verschil bij de bezetting van de kerkhofruit of de tegenstander wel of niet een stuk op veld 11 heeft. Diagram 2 toont een positie uit een partij van twee volslagen onbekende spelers. Achtereenvolgens reddden beide spelers zich dankzij de schijf op de kerkhofruit.

Er volgde 1.27-22! 18x27 2.31x22 12-18 3.22-17! 11x22 4.28x17 2-8 5.36-31 4-9 6.31-27 8-12 7.17x8 3x12 8.33-28 9-14 9.34-30 25x34 10.39x30 24-29! 11.30-25 6-11 12.45-40 29-34! 13.40x29 23x34 en wit koos eieren voor zijn geld met 14.43-39x49.

Belangrijk in dit verloop is om je te realiseren, waarom de sterke en noodzakelijke opstoten naar de velden 17 en 34 mogelijk zijn. De pogingen om een schijf te winnen met 4...16-21 of 14.35-30 falen op 5.17-11 6x17 6.37-31 26x28 7.33x11 resp. 14...34-39 15.43x34 14-20 16.25x23 18x40 met een gunstig afspel.

Dit is de stand *Alexander Baljakin – Rob Clerc* uit de KNDB-competitie van enkele jaren terug. De zwartspeler is in grote problemen doordat veld 40 niet bezet is. Daardoor kampt elke opstoot naar 29 met de snelle aanval over veld 33. Het is niet altijd beslissend. Maar vrijwel altijd heel vervelend. De zwartspeler wist zich te handhaven na het verloop 1...17-22 2.28x17 12x21 3.32-27 21x32 4.38x27 11-17 5.42-38 8-12 6.47-42 1-7 7.31-26 7-11 8.49-44 3-8 9.44-40 17-21 10.26x17 11x31 11.37x26 6-11 12.42-37 11-17 13.37-31 24-29 14.33x24 20x29 15.39-33 19-24 etc. Een kenmerkend voorbeeld, waarbij de voorpost op de kerkhofruit zijn naam eer aandoet. Maar ook een voorbeeld, waaruit blijkt, dat het niet zo duidelijk ligt. In dit verloop kan zwart voortdurend naar veld 29 ruilen en niet verliezen. Bijvoorbeeld 1...24-29 2.33x24 20x29 3.39-33 14-20 4.25x14 9x20 5.33x24 20x29 of 3.49-44 14-20 4.25x14 9x20 is lang niet op slag verloren voor zwart. Hij staat niet lekker, maar overleven is mogelijk. Ook later kan hij voortdurend de ruil 24-29x29 spelen. Steeds met gevolg, dat hij moet worstelen om overeind te blijven. In diagram 3 met schijf 37 op 40 zou zwart daarentegen voortreffelijk staan, omdat hij na 24-29x29 steeds door kan naar veld 34.

Tenslotte een voorbeeld van een bezetting van de kerkhofruit, die in de partij zelf niet op het bord is gekomen. Het komt uit de partij *Iser Koepman – Ton Sijbrands* (Brinta, 1967). Zwart ging verder met de dubbele ruil 17-22 gevolgd door 24-30x29x30 en de partij liep remise.

Naderhand werd opgemerkt, dat de ruil 1...24-29! 2.33x24 20x29 veel kansrijker is. Als wit de voorpost afruult, dan houdt zwart groot centrum voordeel. Loopt wit erop met 3.39-33, dan gaat zwart een stapje verder met 3...29-34 4.40x29 33x24 en staat ontzettend goed. Ook na 3.39-34 heeft zwart met 3...17-22 4.28x17 11x31 5.36x27 gevolgd door 6-11-17-22 groot centrumvoordeel.

TOERNOOIEN, TRAININGEN EN WEDSTRIJDEN

Organisatoren kunnen hun informatie doorgeven aan het bondsbureau, **026-4952309**.
Actuele kalender op internet: **www.knndb.nl**

DAMHALENDER

 = jeugdevenement

April 2012

- 4-14 Heerhugowaard. Nederlands kampioenschap.
5-9 Amsterdam. Paastoernooi/ NK studenten 2012. H. Kroes (020) 682 07 25.
6-7 HF junioren algemeen.
6-7 HF pupillen algemeen.
7 De Westereen. Brugchelen-campstoernooi. L. van der Veen (0511) 44 25 18.
14 Nationale jeugd-damdag.
16-20 Wageningen. Open NK veteranen. H. Kleinrensink (0317) 41 18 73.
21 CTG, CAT en CVT.
22 NST, CJT en CPT.
28 Ter Heijde aan Zee. Vijfjaarlijkse reünie De Vriendendamkring. Bliksemsneldam-toernooi en kloksimultaan Ton Sijbrands. F. Ivens (0174) 62 12 34.
30-5/5 NK junioren algemeen.
30-5/5 NK aspiranten meisjes.
30-5/5 Zuidwolde. NK pupillen algemeen.

Mei 2012

- 5 NK welpen meisjes.
12 HF schooldammen BO en VO.
12 Dordrecht. Open sneldam-kampioenschap. C.

Leenheer (0168) 33 06 28.

- 17-19 NK pupillen meisjes.
18-27 Jomtien (Thailand). Thailand Open 2012. A. Tjon A Ong (0346) 55 21 77.
19 NK welpen algemeen.
20-28 Salou (sp). 15e Salou Open. P. Poppel (0182) 37 45 46.
26 KNDB-beker ronde 1.
26 Culemborg. Open NK benjamins. H. Stoop (0642) 16 19 32.

Juni 2012

- 2 CTG, CAT en CVT.
3 NST, CJT en CPT.
9 NK schooldammen BO en VO.
9 KNDB-beker halve finale.
16 NK sneldammen alle categorieën.
23 KNDB-beker finale.
23 Bondsraadvergadering
30 NK sneldammen jeugdteams.

Juli 2012

- 6-7 Gouda. Wereldrecordpoging blindsimultaan Erno Prosman.
7-14 Parthenay (Fr.). Parthenay Open. Y. Bernardeau +05 49 95 19 51.
7-8 Hoogeveen. Incasso Divisie Rapid. Z. Palmans (0615) 28 26 20.

9-13 Bunschoten. Bobolitoernooi. P.F. Koops (033) 298 75 41.

9-14 NK junioren meisjes.
9-14 NK aspiranten algemeen.

14-21 Heerhugowaard. Heerhugowaard Open 2012. G. Verhagen (072) 572 11 93.

22-28 Nijmegen. Nijmegen Open 2012. E. Sanders (0652) 07 06 49

28 Kortenhoef. Dampen op de Dijk. A. Vreeswijk (0654) 99 32 43.

Augustus 2012

- 3-11 Brunssum. Brunssum Open. J. Hannen (0475) 46 50 83.
9-23 Lille (Fr.). World Mind Sports Games.
13-18 Hoogeveen. MTB Open Hoogenveen. Z. Palmans (0615) 28 26 20.
25 Den Haag. Jubileumtoernooi DC Den Haag 95. J. Kok (070) 440 01 30.

September 2012

- 1 De Lier. Lierse sneldamdag. P. Boekstijn, (0174) 51 22 34.
8 Eindhoven. 57e Bevrijdings Damtoernooi. I. Greveraars (0613) 70 05 05.
15 Nationale Competitie.

16-22 Emmen. EK mannen en vrouwen.

22 Reeuwijk. 10e Reeuwijks jeugd-damtoernooi H. de Knikker (0182) 393275

29 Nationale Competitie.

Oktober 2012

- 6 NK rapid.
13 Nationale Competitie.
27 Nationale Competitie.

November 2012

- 1-6 Tavira (Por). Tavira Open 2012. T. Dijkstra (+351281381449).
10 Nationale Competitie.
24 Nationale Competitie.

December 2012

- 8 Nationale Competitie.
29 Oosterend. Eindejaarstoernooi Texel. Piet Bakelaar (0222) 31 38 43.

Januari 2013

- 5 Nationale Competitie.
12 Kwalificatietoernooien NK/halve finale vrouwen.
19 Nationale Competitie.
26 Kwalificatietoernooien NK/halve finale vrouwen.

Februari 2013

- 2 Nationale Competitie.
9 Kwalificatietoernooien

NK/halve finale vrouwen.
16 Nationale Competitie.
23 Kwalificatietoernooien NK/halve finale vrouwen.

Maart 2013

- 2 Nationale Competitie, promotie/degradatie.
9 HF aspiranten dag 1.
16 HF aspiranten dag 2.
23 Haarlem. Vijfde Joop Meure Rapidtoernooi. Marcel Kusters 06-28646010.
29-30 HF junioren.
29-30 (HF aspiranten meisjes.)

April 2013

- 3-13 NK algemeen.
7-13 NK vrouwen.
29-4/5 NK aspiranten meisjes.

Mei 2013

- 25 KNDB-beker.

Juni 2013

- 8 KNDB-beker.
15 NK sneldammen alle categorieën.
22 KNDB-beker.

Juli 2013

- 8-13 NK junioren.
8-13 NK junioren meisjes.
8-13 NK aspiranten.

SCHOOLDAMMEN VOORTGEZET ONDERWIJS

Op 16 maart werd in Oerterp het Schooldamkampioenschap van Friesland voor het Voortgezet Onderwijs gehouden. 21 teams van zes scholen speelden verdeeld over de categorieën bovenbouw en onderbouw. Het Bornego College uit Heerenveen won in de bovenbouw terwijl De Compagnie uit Heereveen zich in de onderbouw het sterkste toonde.

Op zoek naar het alquerque in Europa

IN HET DAMSPEL VAN APRIL 2010 WERD EEN AANTAL ILLUSTRATIES AFGEBEELD VAN HET VROEGE MIDDELEEUWSE DAMSPEL OP EEN LIJNENBORD. HET SPEL MET IEDER 12 SCHIJVEN, HET ZOGENAAMDE (SPAANSE) ALQUERQUE-DE-DOZE, WORDT KORTWEG ALQUERQUE GENOEMD. DE VRAAG WAS OF IEMAND DE DAMGESCHIEDSCHRIJVING VERDER KON HELPEN MET MEER AFBEELDINGEN. GEEN MAKKELIJKE VRAAG, WANT WIE IS ER THUIS OP DIT TERREIN VAN DE KUNSTHISTORIE? VIA INTERNATIONAAL CONTACT EN ZOEKWERK OP INTERNET KAN HET ICONOGRAFISCH BESTAND HIER VERDER WORDEN UITGEBREID. EEN PUBLICATIE VAN DE DEENSE DOMINEE EN SPELHISTORICUS PETER MICHAELSEN LEIDDE TOT EEN NOORSE AFBEELDING. TEVENSLIJDDE HIJ VOOR EEN ALQUERQUE-FOTO IN EEN BIJZONDERE DEENSE KERK.

Atahualpa en Francisco Pizarro spelen alquerque. Illustratie uit: Felipe Guaman Poma de Ayala, 1615 [1]

ALQUERQUE IN HET INCARIJK

Atahualpa (ca 1502-1533), de 13e keizer van het Peruaanse Incarijk werd in 1532 gevangen genomen door de Spaanse veroveraar Francisco Pizarro in de stad Cajamarca in het Andes-gebergte. Vanuit gevangenschap liet hij heimelijk zijn halfbroer vermoorden en poogde zich te laten bevrijden. In 1533 werd hij hiervoor veroordeeld tot de brandstapel, maar dat werd omgezet tot de wurgpaal. Een gruwelijk einde voor een dammer, want we zien hem hier met het alquerque afgebeeld. Govert Westerveld geeft in vrije vertaling de tekst van Poma de Ayala: "hoe de Inca Atahualpa als gevangene met don Francisco Pizarro en met don Diego de Almagro en met overige Spanjaarden converseerde en met hen het schaakspel speelde dat zij taptana noemden". Met de verklaring: "Hier werd het alquerque-spel bedoeld, maar vanwege het feit dat men met een soort schaakstukken speelde werd dit vaak verward en ook naar dit spel genoemd" [1]. Pionachtige stukken, gebruikt bij dammen, zijn afgebeeld in het damboek van Joseph Carlos Garcez (1684). Wie meer wil lezen over Atahualpa kan terecht bij Rob Jansen in het damblad Hoofdlijn [2].

ALQUERQUE, EEN KINDERSPEL?

Putti spelen alquerque, Spanje, houtsnede, 16 eeuw [3].

Twee putti spelen het alquerque spel op een 16e eeuwse Spaanse houtsnede van een onbekende kunstenaar. De afbeelding heeft nummer 27. Walter Endrei geeft nog twee genummerde afbeeldingen, vermoedelijk uit dezelfde serie, maar dan met vormen van molenspel [3]. Een putto is in de beeldhouw- en schilderkunst een mollig kinderfiguurtje, bijna altijd mannelijk en meestal naakt. De voorlopers van de putti waren de eroten, minnegodjes uit de oudheid. Gezien de hoogstaande publicaties over het damspel in Spanje in die tijd, mag niet verondersteld worden dat dammen als een kinderspel werd gezien. Putti werden ook vaak in allegorische betekenis afgebeeld als een symbolische voorstelling waarbij bijvoorbeeld deugd of ondeugd werd verbeeld. De moralistische beschouwer kan hier twee kanten op: onnuttig tijdverdrijf of een leerzaam spel. De denkhouding van de putti aan de linker kant kan u als dammer doen besluiten toch maar voor het laatste te kiezen.

ALQUERQUE IN EEN DEENSE KERKBANK

Alquerque-diagram, kerkbank, 17e eeuw, Sanct Katharinae Kirke, Ribe, Denemarken [4]. Foto: Peter Michaelsen, 2010.

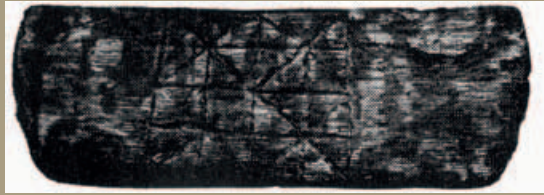
In Ribe is een alquerque-diagram te vinden in de van oudsher Dominicaanse St. Catharina Kerk. Deze relatief kleine Deense stad in zuidwest Jutland, met circa 8000 inwoners, had in de middeleeuwen maar liefst 10 kerken en 4 kloosters. Van alle monastieke huizen, opgericht in Denemarken, is er geen zo goed bewaard gebleven en intact als deze kloosterkerk [site 1]. Een gebruik was in vroeger tijd om opklapbare kerkbankzittingen aan de onderkant te versieren met houtsnijwerk (*misericorde*), waarbij ook spelborden voorkomen. In deze kerk is echter, door een verveelde kerkganger of ondeugende jongere, in de met veel letters getooide bank een alquerque-diagram ingesneden [4]. In de kerk is ook het molenspel te vinden. Het gebruik van het molenspel om de tijd te verdrijven tijdens lange kerkdiensten blijkt ook uit de vondst van de bij het spel gebruikte platte steentjes, zwarte en witte, tussen de middeleeuwse vondsten van een kerkvloer in het By-museum van Kopenhagen. In Nederland is een molenspel ingekrast in een kerkbank die staat opgesteld in het Stedelijk Museum in Zutphen [5].

ALQUERQUE IN NOORWEGEN

In 1975 werd bij opgravingen in Trondheim een deksel van een ton gevonden met een uitgesneden alquerque-diagram, gedateerd op de 13e eeuw. In 1978 werd het diagram afgebeeld door Inga Lundström in een tentoonstellingsboekje van het Norsk Folkemuseum met de titel "Terningen er Kastet" [6]. De archeoloog Christopher McLees claimt echter dat de vondst is gedaan in een 16e-eeuwse context [7]. Het spelen van spel op een ton is geen nieuw gegeven. Als u eens in Stockholm bent, vergeet dan niet het Vasa Museum te bezoeken. Hier ligt het gave majestueuze oorlogsschip "Vasa", gebouwd in 1628, dat na ongeveer twee kilometer gevaren te hebben kapseisde en zonk op 10 augustus 1628. Het nieuwe Zweedse Admiraalschip bleek topzwaar door te veel dekken en was overladen met kanonnen. Niets nieuws voor dammers met een topzware lange of korte vleugel, waarbij het regelmatig misgaat...

Spel aan boord beeldt het museum uit met enkele mantsgrote houten beelden van scheepslui die molenspel spelen op een ton met deksel. Aan boord van het geborgen schip werd ook een triktrak-bord aangetroffen. Bij dammen denken we nauwelijks aan Zweden. Het Fries dammen, door van Swaanenburg genoemd in 1725, werd door de Zweed Lars (Lorentz) Mollberg

Alquerque, deksel van een ton, Trondheim, Noorwegen, 13e of 16e eeuw. Foto (van de catalogus): Norsk Folkemuseum, Oslo.

(1734-1772) rond 1750 beoefend toen hij een bezoek bracht aan familie in Amsterdam. In Stockholm speelde hij het spel in de sixties van de 18e eeuw. De Zweedse schrijver en lyrisch dichter Carl Michael Bellman (1740-1795) meldt dit in een gedicht (1783) over korporaal Mollberg, die het spel marquern speelt [site 3]. Marquern is de verbastering van Molkwerum ofwel Molkwar in Friesland: de plaats die symbool stond voor de wanordelijke manier van spelen in het Friese spel. De Zweedse speldeskundige Mats Winter geeft aan dat het spel een tijd lijkt te hebben overleefd, want het staat genoemd in een spelboek van G.J. Billberg in 1838-39 [8].

Literatuur:

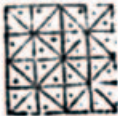
- Guaman Poma de Ayala, Felipe, 1615. Nueva Crónica y Buen Gobierno, Manuscript (Mexico 1987) In: Dr. G. Westerveld. La Influencia de la Reina Isabel la Católica sobre la Nueva Dama Potosina en el Origen del Juego de las Damas y el Ajedrez Moderno, 1997, 123, 270
- Jansen, R.C.B. De laatste zettingen van Inca Atahualpa In: Hoofdlinje nr 52, januari 1997, 26-27
- Endrei, Walter Spiele und Unterhaltung im alten Europa, 1988, 81, 193
- Michaelsen, Peter. Somme trak også tavl - om et gammelt tidsfordriv og dets navne In: Ord & Sag, nr 18, 1998, pag. 13-14, note 6.
- Willemsen, Annemarie. De materiele cultuur van het spel. In: Egmond, W.S en M, Mostert Spelen in de Middeleeuwen - over schaken, dammen, dobbelen en kaarten. 2001, 59
- Lundström, Inga. Terningen er kastet. Tentoonstellingsboekje van Norsk Folkemuseum. Geproduceerd door: Bryggen Museum (Bergen) 1978, 18
- McLees, Christopher. Games people played - Gaming-pieces, boards and dice from excavations in the medieval town of Trondheim, Noorwegen. 1990. I Meddelelser nr 24. Trondheim, 36
- Billberg, G.J. Hand-bibliothek för sällskapsnöjen, eller systematiskt ordnande spel, lekar och konster. Stockholm, 1838-1839.
- Het Damspel, nr.1, april, 2010, 34-35

Websites:

- site 1. <http://www.sct-catharinae.dk/kirkens-historie>
 site 2. <http://hem.passagen.se/melki9/frisian.htm>. Site van Matz Winter in 2006.
 site 3. <http://hem.passagen.se/melki9/frisian.htm>
 site 4. http://my.qoop.com/google/_I7AAAACAAJ/

VARIATIE IN ALQUERQUE-DIAGRAMMEN

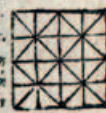
Discoloribus] Quartum genus ludi puerilis per calculos discoloribus: qui duodecim scruporum latus Quintiliano dicitur: Germanis der zwölff stein. Sunt enim duodecim scrupi seu calculi, e quibus sex albi, sex nigri. Gallis le jeu aux danielles. Pollux lib. 9. sic describit: Η δὲ πολλὰν ψήφων παλαιὰν ἐστὶν ἡ χάρις οὐ χαίμεναι ἔστιν ἀνακρίματα. Εἰς τὴν πολλὰν παλαιὰν καλῶνται. ἢ ἢ ψήφων ἡ χάρις κίον. ἀνακρίματα ἢ εἰς δύο τὴν ψήφων καὶ εἰς χάρις. ἢ τὴν τὴν παλαιὰν ἐστὶν. ἀνακρίματα ἢ δύο ψήφων ἀνακρίματα τὴν παλαιὰν ἀνακρίματα. Cuius hæc est figura seu delineatio.

Urbes] regiones ex variis lineis & triangulis quadrati, in sedecim quadrata ex latere quadrato divisi: cui inscribuntur duæ diagoni & quadratum, dimidium circumscripti. Alii legebant, orbes: sed urbes rectius est. Nam & Pollux illas cellulas vocat πύλας. Latere] Hoc latus lateris est ein sept. At hic later lateris (unde laterculus) est ein siegestatu: & sic Pollux πύλας vocat. Nullus] Est integrum carmen. Folia] Quintum genus ludi, sed pueris non concedendum.

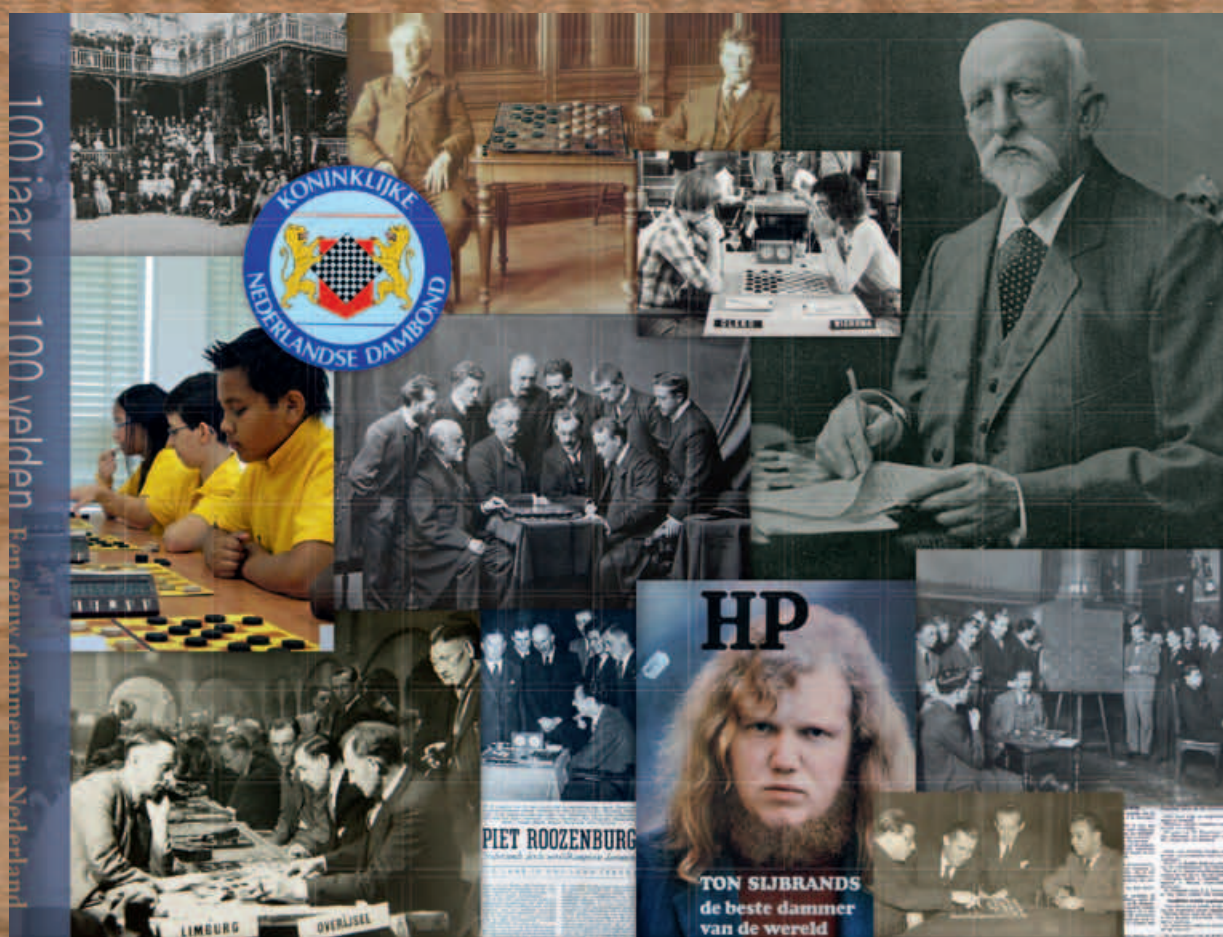
Juan Luis Vives (1538), Duitse herdruk door Thomas Freigius, 1582 [site 4].

Discoloribus] Quartum genus ludi puerilis per calculos discoloribus: qui duodecim scruporum latus Quintiliano dicitur: Germanis, der zwölff stein. Sunt enim duodecim scrupi seu calculi, e quibus sex albi, sex nigri. Gallis le jeu aux danielles. Pollux lib. 9. sic describit: Η δὲ πολλὰν ψήφων παλαιὰν ἐστὶν ἡ χάρις οὐ χαίμεναι ἔστιν ἀνακρίματα. Εἰς τὴν πολλὰν παλαιὰν καλῶνται. ἢ ἢ ψήφων ἡ χάρις κίον. ἀνακρίματα ἢ εἰς δύο τὴν ψήφων καὶ εἰς χάρις. ἢ τὴν τὴν παλαιὰν ἐστὶν. ἀνακρίματα ἢ δύο ψήφων ἀνακρίματα τὴν παλαιὰν ἀνακρίματα. Cuius hæc est figura seu delineatio.

Juan Luis Vives (1538), Duitse herdruk door Kauffmann, 1594 naar Freigius 1582.

In april 2010 werd de Spanjaard Juan Luis Vives (1492-1540) uitvoerig belicht met het alquerque-diagram in zijn leerboek Latijn en Grieks. [9] Er kon toen wel worden beschikt over de illustratie die Kauffmann in 1594 afdruckte. Het alquerque-diagram van de uitgave van Thomas Freigius uit 1582 wijkt hierbij licht af door een extra versiering met stippels. Voor de volledigheid is deze hier toegevoegd.

100 jaar op 100 velden

Een eeuw dammen in Nederland

Cadeau VOOR IEDER KNDB-LID

De KNDB sloot haar 100-jarig jubileum af met een cadeau voor alle leden. In de weken rond de jaarwisseling ontving elk KNDB-lid via de clubsecretaris een exemplaar van het jubileumboek.